

Çankaya Ayhan Sümer Anadolu Lisesi

Sahibi
Ayhan Sümer Anadolu Lisesi adına
Durmuş BOZKURT
Okul Müdürü

Genel Yayın Yönetmeni
Suat DÜNDAR

Yazı İşleri Müdürü
Suat DÜNDAR

Yayın Kurulu
Suat DÜNDAR
Metin AKKAYA
Mehmet ÖZEN
Şenay BİNGÖL ŞENBAY
Ayşenur Nazlı ÖZYURT

Öğrenci Grubu
Berfin KOCAOĞLU
Berfin AYGÜN
İrem YARIM
Kutay ŞİMDİ
Nazire Nur BALCI
Eylül Melisa TURAN
Sude AYAR
Nisa Nur ERTÜRK
Zeynep Melike ÇANKAYA
Uğur Hazal BALTACI
İrem İNCETAŞ

Redaksiyon
Fatma ÇELİK
Güneş TAPAN
Şenay BİNGÖL ŞENBAY
Nurşen YILDIRIM
Ayşenur Nazlı ÖZYURT

Dizgi / Kapak / Grafik Tasarım
Suat DÜNDAR

Basım Tarihi / Yeri
Mayıs 2015 / ANKARA

Dergide yayınlanan yazıların sorumluluğu yazan kişilere aittir.

editör

Dilderen'in altıncı sayısında sizlerle buluşmak bizi çok mutlu etti. İlk sayısından itibaren aranan, okunan bir dergi olmanın gayreti içerisinde olan dilderen, bu konuda oldukça yol aldı. Kimlik sahibi olmanın pek çok fedakârlık gerektirdiğini bilen bir dergidir Dilderen.

Bu sayımızın içeriğinin önemli bir bölümünü kadınlarımıza ayırdık. Hani kızımız, annemiz, ablamız, eşimiz, dostumuz, yarenimiz, doktorumuz, öğretmenimiz, öğrencimiz, çalışmamız ve daha sayılamayacak kadar çok şeyimiz olup da hiçbir şeyimiz değilmiş gibi davrandığımız kadınlarımıza. Hani doğar doğmaz sütünü istediğimiz, hani kınalı kuzuların annesi olan, hani "adı olmayan" kadınlarımız var ya işte onlara.

Ve elbette ki kültür ve sanat. Sanatın, belki de insanın ne olup ne olmadığının irdelendiği kültür ve sanat sayfalarımızda çok değerli sanatçılarımızı konuk ettik sizler için.

Bilim, teknik ve edebiyat sayfalarında ise çok değerli öğretmenlerimizin ve pırıl pırıl gençlerimizin duygu ve düşüncelerini bulacaksınız.

Okulumuzun dördüncü mezunları olacak öğrencilerimizin biraz hüzün, biraz tebessüm uyandıran cümlelerini okuyacaksınız. Sevgiyle kalın.

Suat DÜNDAR

dilderen
as

içindekiler

başyazı
Durmuş BOZKURT 6

yaşam
başlıksız
Nurşen YILDIRIM 8

kadına karşı şiddet
Nurşen YILDIRIM 10

adı özgür
Funda MUTLU 11

tarih boyunca kadın
Gamze ÖNCÜ 12

kültür/sanat
Arda AKTAR ile 14

Aycan SANCAR ile 22

reçetesiz ilaç
H. Zehra ONAT 29

çok hakkın geçti, helal et
Fatma ÇELİK 30

söyleşi
Durmuş BOZKURT ile 34

portre
Ayhan SÜMER 37

38 şiir/edebiyat
babam
Halide Ceren HAZAVİTLİGİL

yalnızlık
Ezgi KARADAĞ

zamana yolculuk
Eylül Melisa TURAN

eksik şiir
Cansu CANOLER

41 rehberlik
çocuk ve aile
Gamze ÖNCÜ

42 bilim / teknik
Sağlık Elden Gitmeden
Ahmet DURGUT

44 biyoçeşitlilik
Mehmet ÖZEN

48 CERN
Elif ÇAVDAR

neden matematik öğreniyoruz ki?
İrem YARIM

50 Gökçe Deniz TOKMAK
Eren Deniz EMİROĞLU

Nisa Nur ERTÜRK
Deniz DİNDAR

A. Feraye Yılmaz

52 ölümün bir başka adı
Eylül Melisa TURAN - Sude ARAS

53 okulumuzdan

Durmuş BOZKURT
Okul Müdürü

Merhabalar,

Bir tuşla istediğimiz kaynağa ulaşma imkânımızın olduğu günümüzde, okumaya, dinlemeye, öğrenmeye çok daha fazla zaman ayırmamız gerekiyor. Zamanı bize uydurmak neredeyse imkânsız; o hâlde biz içinde bulunduğumuz zamana ayak uydurmalıyız. Gençler bunu başarabilmek için çok okuyun yazın çizin araştırın. Kendinizle ve çevrenizle barışık olun ve başarıya odaklanın. Ve lütfen unutmayın başarının anahtarı ; “anne, baba ve öğretmen sözü dinlemekten geçer”. Tüm bunları bir araya getirdiğiniz ölçüde gayretlerinizin sonucunu alacağınıza yürekten inanıyorum.

Dergimizin çıkarılmasında büyük emeği olan başta Görsel Sanatlar Öğretmenimiz Suat DÜNDAR olmak üzere tüm öğretmen ve öğrencilerimize, ayrıca desteğini her zaman yanımızda hissettiğimiz Sayın Ayhan SÜMER Beyefendi'ye teşekkür ediyorum. Bir dahaki dergimizde buluşmak ümidiyle hoşça kalın.

Yapımı 2008 yılında tamamlanarak, ilk kez 2008/2009 eğitim ve öğretim yılında öğrenci kaydı alan Çankaya Ayhan Sümer Anadolu Lisesi, ilk mezunlarını 2011/2012 eğitim ve öğretim yılında verdi. Hâlen 4 adet 9. sınıf, 4 adet 10. sınıf, 4 adet 11. sınıf ve 3 adet 12. sınıf olmak üzere toplam 15 şube ile eğitim ve öğretime devam etmektedir.

Eğitim ve öğretimin kilit noktası olan sınıf ortamları, öğrenme etkinliklerinin en etkili ve verimli bir şekilde gerçekleştirilmesi amacıyla yönelik olarak biçimlendirilmiştir. Öğrencilerimizin bilgiye en kolay ve en hızlı şekilde ulaşip değerlendirmesine olanak sağlayacak teknik donanımlar ve demokratik bir öğrenme ortamı, geleceğimiz olan öğrencilerimizin öğrenme isteklerini artıran bir niteliktedir.

15 adet bilgisayara sahip olan bilgisayar laboratuvarı ders saatlerinde ve ders dışı saatlerde öğrencilerimizin ve öğretmenlerimizin araştırma ve çalışmalarını yürütebilecekleri bir ortam sağlamaktadır.

Öğrencilerimizin yeteneklerini ortaya çıkarmak ve geliştirmek işlevinin yanı sıra, onlara sanatsal duyuş ve düşünüş ortamı sağlamak amacıyla oluşturulan resim odası, düşünsel ve sanatsal üretimin verimini en üst düzeye çıkarma ilkesini benimsemiştir.

Dersleri deneylerle ve interaktif konu anlatımlarıyla işleme olanağı, öğrencilerin konuları daha etkili ve kalıcı olarak kavramalarında büyük öneme sahiptir.

Yaparak ve yaşayarak öğrenme anlayışının temel alındığı laboratuvar çalışmalarında, öğrencilerimizin, öğretmenleri rehberliğinde hazırlayıp sunduğu deneyler, onları bilimsel düşünme ve araştırma yöntemlerine özendirme ve yönlendirmede etkili olmaktadır.

Her türlü temizlik ve hijyen kurallarına uymanın ön koşul olduğu okul yemekhanesi aynı anda 120 kişiye hizmet vermektedir.

Nurşen YILDIRIM
Edebiyat Öğretmeni

başlıksız

Yıllardır en büyük korkum sesimin kısılmasıdır. Bazı sabahlar ter içinde sesimin kısıldığını ve bağırmadığımı hissederek uyanırım. Boşuna değildir böyle bir kâbusla uyanmam. Başıma bir şey geldiğinde ki bu bir şeylerin gelme korkusunun pek çoğu erkeklerle ilgilidir, "sesim çıkmazsa kimse beni duymaz", "kimse beni duymazsa yardım edemezler" ve sonrasında korkuların ve acıların en büyüğü...

Üniversiteye giderken trenden inip evime gittiğim yol on dakikaydı. Ama karanlık sokaklarda içimdeki o korkuyla yürümek, sesimi kontrol etmek, arkamdan biri geliyorsa planlar yapıp başka bir eve girme numaraları yapmak, hiç etek giyememek, bol mantolar giymek zorunda kalmak ve on dakikalık o yolun her akşam korkuyla yürünmesi. Ne çok istemiştim o zaman kavga etmeyi bilmeyi. Sokak lambalarının biraz daha ışık vermesini.

"Şiddetin belli bir coğrafyası, dini, ülkesi, yaşı, sınıfı yoktur. Her kadının eşit derecede şiddet görme olasılığı vardır."

Bir sosyal medya kuruluşunun, medyaya yansıyan şiddet vakalarına dayandırılarak hazırladığı çeteleyle göre:

2014 yılında, 281 kadın öldürüldü. 109 kadın ve kız çocuğuna tecavüz edildi/girişiminde bulunuldu, 560 kadın yaralandı. Yüzde 20,64'ü boşanmak ayrılmak istediği için öldürüldü, yüzde 8,9 'u korunamadığı için öldürüldü. Ve kadınları öldürenler onların sevgilileri, babaları, eski kocaları, erkek kardeş, akraba, eski sevgili, üvey baba, nişanlı, damat ve evlatları. Yani yaklaşık % 85'i kadınların en yakınındakiler, yani onu tanıyanlar. Ne acıdır ki kadınları en çok kocaları öldürdü; yani katil kadının en yakınındaki.

Kadınların yüzde 45,9'unu kocaları, yüzde 16'sını erkek akrabaları (kardeş, oğul, baba, kuzen vb.) yüzde 9,96'sını sevgilileri, yüzde 9,96'sını ise eski

sevgili, eski koca ya da eski nişanlıları öldürdü, sadece ikisi tanımadıkları erkekler tarafından öldürüldü.

Son yıllarda şiddet eğilimlerinin artmasıyla kadınlara yönelik cinayetlerin biçimleri de değişti. Bir kurşunla öldürmek yerine onlarca kurşun sıkıp, yetmeyip baltayla paramparça edip, o da yetmeyip üzerine beton döküp gömen, insanlıktan çıkmış vahşetlerle karşılaşmaktayız.

Kadınları şiddetten korumayla ilgili yasaların çıkarılması için çok geç kalındı. Bu yasalardan en önemlisi İstanbul Sözleşmesi denilen bir sözleşme ve geçen yıl imzalandı. Ama ne yazık ki uygulamalarda hala sıkıntılar yaşanıyor. Yasa çıkmasına rağmen hala sığınma evleri açılmayan yerler var.

Yaşanan tecavüz özellikle de taciz olaylarının ise çoğu kadınların hayatlarını daha fazla çekilmez kıldığı için ne polise ne de medyaya yansıyor. Çünkü bir tecavüz ve taciz olayının faili bir erkek olsa da giyiminden, dışarıda olduğu saate kadar her zaman kadın suçlanıyor ve olaydan çok sonrasında yaşananlar kadınları mağdur ediyor.

2014 yılında, 140 kadın ve kız çocuğuna cinsel tacizde bulunuldu. Bunların yüzde 32,11'ini 12-17 yaş arası kız çocukları oluşturdu. Yüzde 4,5'i engelli kadın ve kız çocuğu, yüzde 29,36'sı kadın ve kız çocukları fuhuş yapmaya zorlandı. Bu tacizlerden yüzde 65,7'sini tanımadıkları erkekler oluşturdu. Yüzde 40'ı sokakta, yüzde 22'si dijital ortamda yaşandı.

Yukarıdaki sayılar herhangi bir sayı değil. Bir insanın, bir kadının hayatı demek. Geleceği, hayalleri, özlemleri, kızgınlıkları, sevdaları, çocukları, umutları, aşkları, hüznüleri her şey demek. Her şey ama her şey bitiveriyor. Hem de acı çektirerek.

Kadına yönelik şiddet henüz doğmadan başlıyor. Kız doğdu diye küçümşenen, bebeklerle oynamaya mahkûm edilen, sokağa çocukken bile daha az çıkartılan, evde anneye yardımcı, abi ve babaya hizmetçi yetiştirilen, okutulmayan, okutulsa bile ilerde anne ve çocuk bakmaya aday olan okullara gönderilen, yönetim kademelerinde yer alamayan, zorla evlendirilen, evlilik içinde eviçi emeği sömürülen, çocuklardaki ve evdeki her türlü olumsuzluğun gerekçesi gösterilen, sözlü ve fiziksel şiddeti hak ettiği söylenen, kendisini korusa bile haklı sayılmayan kadınlarız bizler.

Ama aynı zamanda, içimizdeki bu baskıyı ve ezilmeyi kıran ve kırmaya çalışan, eşitsizliği kabul etmeyip mücadeleye eden, haklarını arayan ve haksızlığa boyun eğmeyen kadınlarız bizler. Bizler tarihin her döneminde direnen ve bizlerin önünü açan kadınlar sayesinde bugün buralara geldik. Bizden sonraki kadınlar hak ettikleri yerlerde olacaklar. O günler çok uzaklarda değil...

Kadına karşı şiddet nedir?

Kadınlara Yönelik Ayrımcılığın Önlenmesi Komitesi'ne göre, kadınlara yönelik toplumsal cinsiyete dayalı şiddet, "bir kadına sırf kadın olduğu için yöneltilen ya da oransız bir şekilde kadınları etkileyen" şiddettir. Kadına cinsiyeti nedeniyle ailede, sokakta uygulanan, ayrıca bazı ülkelerde devletin kolluk güçlerinin göz yumduğu ya da silahlı grupların çatışma ortamlarında başvurduğu sistematik şiddet davranışlarıdır. Güç göstermek, kontrol etmek, cezalandırmak ve öfke boşaltmak amacı taşır. Kadının korku, çaresizlik ve güvensizlik ortamı içinde yaşaması sonucunu doğurur.

Nurşen YILDIRIM
Edebiyat Öğretmeni

Kadına yönelik şiddetin çeşitleri

Duygusal şiddet: Fiziksel şiddete oranla tanımlanması/tanınması daha güçtür. Duygusal ihtiyaçlar (sevgi, ilgi, destek gibi) kadını şekillendirmek ve kontrol etmek için keyfi şekilde karşılanır veya karşılanmaz. Duygusal şiddetin olduğu her ilişkide fiziksel şiddet yoktur ama fiziksel şiddetin olduğu her ilişkide duygusal şiddetin bazı öğeleri vardır.

Ayrıca ülkemizde, bazı bölgelerde rastlanan, beşik kertmesi, başlık parası, berdel, kuma, yaşlı erkeklerle çok genç kızların evlendirilmesi gibi uygulamalarda şiddet grubuna girebilir. Çocuk doğurmaya ya da doğurmamaya ve kürtaja zorlamak da bu çerçevede değerlendirilebilir.

Fiziksel şiddet : Bedensel gücün veya üstünlüğün şiddet aracı olarak kullanılmasıdır. Dövmek, bağırarak, tehdit etmek, korkutucu bakmak, sarsmak, yaralamak, öldürmeye kalkışmak, vb. gibi.

Sözel Şiddet : Aşağılayıcı sözler söylemek, alay etmek, hakaret etmek, küfür etmek, küçük düşürmek, yüksek sesle bağırarak, korkutmak, çocukları vermemekle ya da kadının sosyal ve meslek yaşamını bozmakla tehdit etmek.

Ekonomik şiddet : Maddi gücün veya üstünlüğün bir şiddet aracı olarak kullanılmasıdır. Kadının çalışmasına veya işinde yükselmesine engel olma, gelirine/birikimine el koyma, para biriktirmesine/hesap açmasına, yatırım yapmasına engel olma, çok küçük miktar harçlıklarla günlük yaşamı döndürmesini isteme, para için yalvarma, kadının maddi gelirini sömürme, en yaygın ekonomik şiddet biçimlerindedir.

Dijital şiddet : Günümüzde dijital ortam kadının 24 saat gözetlenmesi ve denetlenmesi imkânını sağlamaktadır. Sürekli SMS mesajı göndermek, kadından göndermesini istemek. Sürekli olarak cep telefonundan arayarak takip etmek, denetlemek. Fotoğraflarını çekmek veya çekmekle tehdit etmek, gizli kamera ile kayıt almak, bu kayıtları internet üzerinden yaymak veya yaymakla tehdit etmek. Chat/sosyal paylaşım siteleri üzerinden arkadaşlık kurup kimlik bilgilerini almak, sonra da bu ilişkiyi sömürmek. Sosyal paylaşım sitelerini karıştırmak ve buradaki bilgilerle kadını denetlemek, tehdit etmek. Sosyal paylaşım sitelerinde kadını küçük düşüren, hakaret, nefret içeren yorumlarda bulunmak son yıllarda ortaya çıkan ve gittikçe yaygınlaşmakta olan "yeni kuşak" şiddet biçimlerindedir.

Cinsel şiddet : Evlilik içinde ve evlilik dışında cinsel şiddet çok yaygındır. Kadın utandığı ve kendini suçlu hissettiği için anlatması çok zor olabilen bir şiddet biçimidir. İlişkiye zorlamak, tecavüz etmek, cinselliği bir ceza/ödül yöntemi olarak kullanmak, kadının bedenini ve cinselliğini aşağılamak, aldatmak en yaygın cinsel şiddet türlerindedir.

Kadını güçsüzleştiren psikolojik mekanizmalar: Çocukların kadını suçlu hissettirmek için kullanılması, çocukların kaçırılacağı, gösterilmeyeceği, elinden alınacağı ile ilgili, tehdit edilmesi, çocuklara şiddet uygulanması. Kendisinin, çocuklarının, yakınlarının zarar göreceği ile ilgili tehdit etmek. İzole etmek, yani kadının maddi ve manevi destek alabileceği bütün kişi ve kuruluşlarla arasını bozma/ulaşımını engellemek. Denetlemek, yani kadının nereye gittiğini, kiminle görüştüğünü, ne yaptığını, ne konuştuğunu, yakından takip etmek. Erkek egemenliğini kullanarak kadını küçümsemek, karar mekanizmalarına dâhil etmemek, bireysel haklarını yok saymak, kendine ait bir eşyaymış gibi davranmak. Aşırı kıskanmak. Sürekli olarak kadını suçlamak.

Funda MUTLU
Felsefe Grubu Öğretmeni

Adı : Özgür Soyadı : Yalnız

Geçenlerde bir yazı okudum ve çok hoşuma gitti. Şöyle diyordu : "Eskiden evlerimiz dar, gönüllerimiz genişti; şimdi ise evlerimiz geniş ama gönüllerimiz daraldı. "Aslında bu söz o kadar güzel özetliyor ki çağımızın aile yaşantısını. Modernleşme kavramından neler anlıyorsunuz bilemem ama benim gözlemim, çoğu insanın modernleşme denilince; daha iyi evlerde oturmak, daha kaliteli giysiler giymek, AVM'lerde takılmak-alışveriş yapmak gibi daha sosyetik(!) aktivitelere katılmak geldiğidir.

Aslında bu bir modernleşme mi, yoksa bir nevi tutsaklık mı düşünmek gerekir. Toplumda kabul gören modernliklere(?) ayak uydurmak zorunda hissediyoruz kendimizi. Aksi takdirde toplumsal baskıyla karşı karşıya geleceğimizi düşünüyoruz.

İkinci bir tutsaklık da teknolojik tutsaklık maalesef. Teknolojinin özellikle bilgisayar, akıllı telefon gibi kullanımını son zamanların hızla yaygınlaşmış olan aletlerinin, insanlar arasındaki iletişimi zayıflattığı ortada. Çocuklarımızın asosyal birer tip olarak yetiştiğinden şikâyet etmekle beraber son zamanlarda sıkça rastlanılan "FOMO" hastalığından birçoğumuz habersiziz.

Ve belki de siz de bir FOMO hastasıdır. Ne midir bu hastalık? (Fear of Missing Out) yani 'gelişmeleri kaçırma korkusu'. Sosyal medyadan ve cep telefonundan uzak kalamama hastalığı. Yapılan araştırmalara göre sosyal medya kullananların %56'sı FOMO hastasıdır. Eğer her an özellikle de sabahları uyanır uyanmaz facebook, twitter, whatsapp gibi sosyal medya araçlarına bakmadan duramıyorsanız, üzgünüm ama siz de bir FOMO hastasıdır.

Son birkaç yıldır şunu gözlemliyorum: Arkadaş toplantılarında, davetlerde hatta resmi ortamlarda insanlar önce birbirleriyle sohbet ediyor gibi görünüyor. Sonra içlerinden birisi bir bahane ile "akıllı telefonunu" çıkarınca herkes fırsat kolluyor gibi telefonuna saldırıyor. Sonra mı? Sonra herkes kendi dünyasında. Çünkü kendisinin böyle daha çok özgür olduğunu zannediyor.

Özgürleşmek kavramının anlamı da değişti. Ailesi de dahil olmak üzere arkadaş, komşu, akraba iletişimi koparıp özgürleştiğini sananlar bir süre sonra yalnızlık denilen acı gerçekle karşılaşılıyor. Yapayalnız. Huzurevleri "özgürleşen gençlerin" ana-babalarıyla dolu. Artık devlete bağlı resmi huzurevleri yetmeyip özeller bile açıldı. Aynı apartmanda ölen komşusundan bihaber olan bir sürü "özgür" ama yalnız insan var.

Son zamanlarda yalnızlık psikolojisi için tedavi merkezleri, sosyal medyadan kopabilmek için terapiler bile türedi. İnsanların yeniden sosyalleşmeleri için çeşitli seminerler düzenlenmeye başlandı. Aslında her şey kendi elimizde. Biliyoruz ki başkasının özgürlüğünün başladığı yerde bizimki biter. En geniş özgürlükler bile insanlar arasındaki iletişim ve paylaşımından tatlı olamaz. Hiçbir zaman gönlünüzün daralmaması dileğiyle...

Gamze ÖNCÜ
Rehber Öğretmen

Tarih Boyunca Kadın

Türk kadını olmak her zaman bir ayrıcalıktır. Türk kadını gerek İslamiyet öncesinde gerekse Cumhuriyet dönemindeki konumu ile hem batının hem doğunun ilham kaynağı olmuştur. Daha VIII. yüzyıldayken Türk kadını toplumsal ve siyasal alanda söz sahibi olmuştur. Ancak daha sonraları İslamiyet'in kabulü ile Arap toplumunun etkisinde kalarak, bu konumunu kaybetmiş ve XIX. yüzyılın ortalarına gelene kadar toplum hayatının dışında kalmıştır. Türk kadınının tarihteki yerini üç dönemde incelemekte fayda var. İslamiyet'in kabulünden önce, İslamiyet döneminde ve de Cumhuriyet döneminde.

İslamiyet'in kabulünden önce Türk kadını, erkeğinin sosyal tipine yakındır. Erkek gibi ata biner, ok atar, kılıç kullanır. Bir Türkçe belge olarak kabul edilen Orhun Kitabeleri'nde Türk kadınından saygı ile söz edilir. Özellikle prenseslerin sosyal ve siyasal alanlarındaki çalışmalarına değinilir. Türk ailelerinde bir kız evladın dünyaya gelişi mutsuz ve üzüntü verici bir olay değil, aksine sevinç kaynağı olarak kabul edilir. Çocuklar üzerinde babanın olduğu kadar annenin de hakları olduğu savunulur (Doğramacı, 1992).

Ziya Gökalp'in "Türkçülüğün Esasları" eserinden ve "Dede Korkut Hikâyeleri"nden kadının o günün koşullarında bir hayli özgür olduğu anlaşılmaktadır. (Unat, 1978). Bu dönemde erkek ve kadın, aile mallarından birlikte yararlanmaktadırlar. Kadınlar çeşitli işlere eşi ile birlikte gitmektedirler. Kamu hukuku alanında çeşitli duyurularda "Hakan ve Hatun buyuruyor ki" sözleri ile başlamakta ve kadınlar örtünme konusunda zorlanmamaktadırlar. Türklerin yerleşik düzene ve İslâm kültürüne geçiş döneminde Türk Kadını Arap ve Bizans toplumlarının etkisinde kalmıştır.

İslamiyet'in kabulünden sonra kadınlar başlangıçta öğretmenlik ve askerlik gibi becerilerini korumuşlarsa da Arap toplumunun kadına karşı tavırlarından etkilenilmiş ve kadın, çarşafın içine ve evlerin duvarları arasına hapsedilmiştir. Sadece evde bulunan, dışarıda hiçbir şey yapamayan bir konumuna getirilmiştir. İslam hukukuna göre "Erkek birden fazla kadınla evlenebilir, dilediği an tek taraflı boşayabilir, kadının şahitliği erkeğinkine göre daha az geçerli" gibi kadını pasifize eden bir süreç yaşanmaya başladı. Bu durum ancak XIX. yüzyılın ikinci yarısında değişmeye başladı. Osmanlı'nın son dönemlerinde kadınlara bazı

haklar tanınmaya başlandı. Yüzlerindeki peçeler çıkarıldı, kız çocuklarına, öğretmenlik yapma hakkı gibi bazı haklar verildi. Ancak bunu Osmanlı'nın yalnızca burjuva kesimi yapabildi. Tanzimatın ilanı ile halk arasından da Halide Edip Adıvar gibi yazar ve öğretmenlerin çıkması ile bu iş hız kazandı. Kurtuluş Savaşı ve cumhuriyetin ilanı ile Atatürk Türk kadınına o dönemde birçok ülkenin sahip olmadığı birtakım hakları sağladı.

Atatürk kadınlarla ilgili düşüncelerini şu sözleriyle açıklamaktadır: "Toplum kadın ve erkek denilen iki cins insandan oluşur. Mümkün müdür ki yığının bir parçasını ilerletelim, ötekini ihmal edelim de kitlenin bütünlüğü ilerleyebilsin; mümkün müdür ki, bir cismin yarısı zincirle toprağa bağlı kaldıkça öteki kısmı göklere yükselebsin. Şüphe yoktur ki; ilerleme adımları kadın ve erkek iki cins tarafından beraber, arkadaşça atılmalı, yükselme ve ilerlemede birlikte yol alınmalıdır. Böyle olursa inkılâplar başarı ile sonuçlanır. Bir toplum cinsinden yalnız birinin yenilenmesi ile yetinilirse o toplum yarından fazlası kuvvetsizlik içinde kalır. Bir millet ilerlemek istiyorsa bu noktayı esas olarak almalıdır. Bizim toplumumuzda başarı göstermemizin nedeni kadınlarımıza karşı

gösterdiğimiz ilgisizlik ve kusurdan doğmaktadır. İnsanlar dünyaya alınlarında yazılı olduğu kadar yaşamak için gelmişlerdir. Yaşamak demek faaliyet demektir. Bu sebeple bir toplumun bir organı faaliyette bulunurken, diğer organı işlemez ise o toplum felç olmuştur. Bundan ötürü bizim toplumumuzda ilim ve teknik gerekli ise bunları aynı derecede hem erkek, hem kadınlarımızın edinmeleri lazımdır. Şuna inanmak lazımdır ki dünya üzerinde gördüğümüz her şey kadının eseridir." (İkdam Gazetesi, 1 Eylül 1925).

Cumhuriyet döneminde kadına gerekli hak ve özgürlükler verilmiştir. Fakat sonraki dönemlerde kadının saygınlığı elinden alınmaya, bir meta haline getirilmeye çalışılmıştır. Bunda toplumun bazı yanlış sosyal roller içinde olmasının payı çoktur. Değersizleştirilmeye çalışıldı kadınlarımız. Şiddete maruz bırakıldılar. Erkekleri yetiştiren anneler, çocuklarını yetiştirirken yanlış uygulamalarla, kadına eziyet eden ve saygı duymayan bir grup oluşturular. Erkek rolünü yanlış öğrettiler. Erkek güçlüdür, ağlamaz, üzülmez; üzer, aldatır; kadınsa affetmek zorundadır, eve para getirdiği için de her şeyi yapmaya hakkı vardır.

"Paşa,oğlum" diye diye, egosu yüksek erkekler çıktı ortaya. Sosyal rol olarak bu empoze edildi. Anne de eşinden görmediği bütün sevgi ve ilgiyi oğluna vererek statü yükseltti. Toplumda annesinin yanında ana kuzusu olan erkek eşinin veya bir bayanın yanında canavar olabiliyor ve bunu kendinde hak görüyor.

Galiba yanlış giden bir şeyler var. Ve bu yanlışları düzeltmek de yine kadınlara, annelere düşüyor. Anne aynı zamanda iyi bir eğitici. Ev yaşamında çocuklar arasında cinsiyet farkı gözetmeden, ayırım yapmadan, iyi ve erdemli birer insan olmanın kurallarını onlara benimseterek yetiştirmek gerekir.

Dilderen' in kültür sanat bölümünü bu kez müziğe ayırdık. Müziğin aslında "ne olduğunu" ve "ne olmadığını" irdelemeye çalıştık. Müzik ve yaşam konusundaki birikimlerini bizimle paylaşan Opera Solistleri Derneği Başkanı Sayın Arda Aktar ile Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası Müdürü ve Flüt Grup Şefi Sayın Aycan Sancar ile yapmış olduğumuz söyleşiyi, yüreği iyilikten ve güzellikten yana olan herkes ile paylaşmak istedik.

"Operanın en önemli özelliği tüm sanatların birleşimi olmasıdır. Yani operada her şey vardır. Müzik, dans, tiyatro, resim, sahnede gördüğünüz dekor ve insan sesi. Bu kadar çok unsurun birleşip bütünleştiği başka bir şey bulamazsınız bu dünyada. En büyük özelliği budur operanın. Bu yüzden zordur opera."

YK: Yoğun bir çalışma ortamında olmanıza rağmen söyleşi isteğimizi kabul ettiğiniz için size çok teşekkür ediyoruz. Ayrıca bu söyleşiyi gerçekleştirebilmemiz için bize her türlü desteği sağlayan Bale Sanatçımız Sayın Misket Alkım'a da sonsuz sevgi ve saygılarımızı sunuyoruz. Her şey için çok teşekkür ederiz.

Müziğin bir yaşam biçimi olduğunuzu biliyoruz. Sizin bu yaşam biçimini seçmenizde neler etkili oldu? Opera ile nasıl tanıştınız?

Benim bu konuda ilginç bir hikâyem var. Çünkü ben 17 yaşına kadar hiç opera dinlemedim. Gençlik yıllarımda bir arkadaşım bir otelde gitar çalıp şarkı söylüyordu. Ben de onun yanında, kendimi eğlendirmek için şarkı söylüyordum. O sıralar operanın Sanat, Teknik, Ses Etniği

Bölümü'nde bir ağabeyimiz vardı. Babama; "Arda neden konservatuvara gitmiyor?" diye sormuş. Bense o zamanlar konservatuvar falan hiç düşünmüyordum. Derdim iki yıllık bir üniversiteyi bitirip hayata atılmak. Yani operayla falan hiçbir ilgim yok. Sevdiğim müzik türleri yabancı pop ve Türk sanat müziği hatta arabeskti. Ancak ailem konservatuvar sınavına girmem yönünde çok ısrarcı davrandı. Ben de sınava girmeye karar verdim. Ama ben konservatuvar sınav başvuru formunu almaya giderken Türk Sanat Müziği konservatuvarına gidiyorum sanmıştım. Önce kulak dersi almaya başladım. Sonra şan dersi almaya başlayınca çok hoşuma gitti. O zaman üniversite sınavına girecektim ne olursa olsun, nereye kazanırsam kazanayım, "Ben konservatuvarda opera okuyacağım" diye kendime söz verdim. Ve kazandım konservatuvarı. Ondan sonra çok opera dinlemeye başladım ve operayla tanıştım. O günden bu yana yedi gün yirmi dört saat opera var hayatımda.

YK: Operanın diğer sanat dallarından ayrıldığı yönleri nelerdir?

Operanın en büyük özelliği tüm sanatların birleşimi olmasıdır. Yani operada her şey vardır. Müzik, dans, tiyatro, resim, sahnede gördüğünüz dekor ve insan sesi. Bu kadar çok unsurun birleşip bütünleştiği başka bir şey bulamazsınız bu dünyada. En büyük özelliği budur operanın. Bu yüzden zordur opera. Yani biz sahnede

durup yalnızca şarkı söylemiyoruz. Bir yandan oyunculuk yapıp bir yandan altınızdaki seksen kişilik orkestrayı duymamız gerekiyor. Hata yapma şansınız yok. Bunu riskli bir iş olarak görmemiz için söylemiyorum. Ama yine de bu bizim için büyük bir stres.

YK: Her insan opera izleyebilir mi?

Biraz opera hakkında bilgi edindikten sonra her insan izleyebilir. Ama hiçbir bilgisi ya da merakı olmayan insan izleyemez. Öncelikle müziği sevmek gerekir. Bildiğiniz gibi aşağıda kocaman bir orkestra ve mükemmel bir müzik var. Bizde bu müziğin üstüne şarkı söylüyoruz. Sonraki aşamada "Bu insanlar bu sesi nasıl çıkarıyor?" diye düşünebilmek lazım.

YK: Türkiye'de operaya olan ilgi yeterli mi?

Arda AKTAR
Opera Solistleri Derneği Başkanı

Ankara'da doğdu. 1995 yılında Hacettepe Üniversitesi Ankara Devlet Konservatuvarı Şan Opera Bölümü'nü kazanarak Gülşen Kocaay ile eğitimine başladı. 1997 yılına kadar eğitimini sürdüren sanatçı daha sonra Şan ve Opera eğitimine Almanya'da devam etti. Çalışmalarını 2001 yılına kadar Frankfurt Müzik ve Sahne Sanatları Yüksekokulu'nda Prof. Karl Markus ile birlikte sürdüren sanatçı 1999 ve 2000 yıllarında Ağrı'da gerçekleşen "Ağrı Dağı Efsanesi" adlı yapıtta Mahmut Han rolünü seslendirdi.

2000 yılında Hollanda'nın Doordrecht kentinde düzenlenen Belcanto Festivali'nde birçok konserler verdi ve Gabriele Bellini yönetiminde, G. Donizetti'nin 'Viva la Mamma' adlı operasında 'Procolo' rolünü seslendirdi. 2002 yılından itibaren Ankara Devlet Opera ve Balesi'nde çalışmaya başladı. Ankara, İstanbul, İzmir, Antalya, Mersin ve Samsun Operaları'nda çeşitli yapıtlar seslendirdi. Figaro'nun Düğünü, 'Şen Dul', 'Deidemia', 'La Boheme', 'Manon Lescaut', 'Cosi fan Tutte', 'Viva la Mamma', 'Carmen', 'Zaide', 'Yarasa', 'Madama Butterfly' ve 'Tannhauser'i bunlardan birkaçıdır.

Ayrıca Antalya Devlet Senfoni Orkestrası eşliğinde 'Carmina Burana' ve Bursa Devlet Senfoni Orkestrası eşliğinde 'Çanakkale Oratoryosu'nu seslendirdi. Lied repertuarına da ilgi duyan Arda Aktar, Ankara'da birçok lied konseri yaptı. R. Schumann'ın 'Dichterliebe' ve G. Mahler'in 'Lieder eines fahrenden Gesellen' yapıtlarını seslendirmiştir. Sanatçı halen Ankara Devlet Opera ve Balesi Müdürlüğü'nde solist olarak görevini sürdürmektedir.

“Opera Türkiye’de oldukça yeni bir kültür. Mustafa Kemal Atatürk’ün, çok zor koşullara rağmen ortaya koyduğu olağanüstü çabaları sayesinde tanışabildiğimiz bir kültür.”

Biz Türkiye’de operaya olan ilgiyi altı şehirde ölçebiliyoruz şu anda: Ankara, İstanbul, İzmir, Mersin, Antalya ve Samsun. Biliyorsunuz biletler Ankara’da kapalı gişe. 21.00’de satışa sunulduğunda 21.15’te bilet bulamazsınız. Biz zannediyoruz ki operaya çok ilgi var. Ama bunun iyi olup olmadığını anlamak için siz iki bin beş yüz kişilik salon yaparsınız, her gece oynarsınız, sonra da dersiniz ki “Evet, operaya çok ilgi var.” Ama beş yüz, altı yüz kişilik salonu, haftanın üç-dört günü doldurmak çok büyük bir ölçü değil. Fakat bu şartlar altında yine de bir başarıdır. Devlet Opera Balesi Genel Müdürlüğü, yaptığı bütün Anadolu turneleriyle ve kendi opera bölgesinde yaptığı turnelerle bunu çok büyük ölçüde başarmaktadır. Bu müziği tanıtmak için, opera ve orkestra sanatçıları köylere kadar gidiyor. Biz bu sanatı

yaygınlaştırmak için Nemrut Dağı’nın tepesine kadar çıktık. Oradan Kars’a da gittik.

YK: Türkiye’de operanın yaygınlaştırılması için neler yapılmalıdır?

Opera Türkiye’de oldukça yeni bir kültür. Mustafa Kemal Atatürk’ün, çok zor koşullara rağmen ortaya koyduğu olağanüstü çabaları sayesinde tanışabildiğimiz bir kültür. Türkiye’de bunun yaygınlaşması için, insanlara operanın “bağırarak” olmadığını göstermek lazım. Bu durum ülkenin kültürüyle, kültürel birikimiyle ilgili. Türkiye’de opera yetmişinci yılını doldururken sanki halen Aspendos Opera Festivali’nin 19. yılında gibiyiz. Sırbistan’da ise bir bale festivalininin 400. yılı kutlanıyor. Aradaki farkı kolayca görebilirsiniz.

“İyi bir dinleyici olmak bile bu ülkenin refah seviyesini artırır.”

Ben Ankara’da başladım eğitimime. İki sene sonra Almanya’ya gittim ve orada devam ettim. İyi ki de gitmişim. Çünkü bir anlamda bu işin anavatanına gidiyorsunuz. Sokakta her şey size yaptığınız işi hatırlatıyor. Dışarı çıkıyorsunuz her yerde opera afişleri. İnsanlar konserlere geliyor. Hayran oluyorsunuz. Bizde ise opera binasının kapısından çıkın, hemen önündeki otobüs duraklarına gidin ve “Opera nerede?” diye sorun. Size öylece bakarlar. Size yaptığınız mesleği hatırlatan bir şehir olmaktan çok uzaktır bu şehir.

YK: Sizce öğrenciler ya da gençler müzik ve diğer sanatlara yeteri kadar teşvik ediliyor mu?

Yeteri kadar teşvik edildiğini düşünmüyorum. Fakat gördüğüm kadarıyla sizler teşvik ediliyorsunuz. Keşke herkes sizin kadar şanslı olsa da böyle teşvik edilse. Çünkü müzik çok önemli bir şey. Hani derler ya “Müzik ruhun gıdasıdır.” Bu çok klişe bir sözdür ama gerçekte çok doğru bir sözdür. İster çok sesli batı müziği olsun, ister tek sesli Türk müziği olsun; müziğin sizlere yaşattıracağı, hissettireceği, düşündüreceği şeyleri başka bir şey veremez. Yalnızca Batı müziği olarak düşünmeyin. Tek sesli de olsa Türk sanat müziği de çok güzeldir. Gençlerin kesinlikle bu tarz müziklere teşvik edilmesi gerekir. Bu sadece müziği seçmeleri açısından değil, iyi bir dinleyici olmak bile bu ülkenin refah seviyesini artırır.

YK: Opera eğitimi almak istersek hangi özelliklere sahip olmamız ve nasıl bir yol izlememiz gerekir?

Opera eğitimi almanız için öncelikle iyi bir kulağınız olması ve sesleri iyi duymanız gerekir. Kulak

tabii eğitilebilecek bir şey. Fakat sizde de böyle bir yeteneğin olması lazım. Tek ses, iki ses, üç ses, dört ses, beş ses yani bu sesleri birbirinden ayırabildiğiniz zaman kulak zaten belli bir seviyeye gelmiş demektir. Daha sonra şan eğitimi alarak şan tekniğini öğrenmeniz lazım. Belli bir sınav repertuarı hazırlamak gerekiyor. Antik aryalar, pop olmayan Türkçe şarkılar gibi. Bunlardan sınava giriyorsunuz. eğer yetenekli bulunursanız opera eğitimi alıyorsunuz. Ondan sonra nasıl ve ne kadar ilerleyeceğinizi size kalmış.

YK: Seslendirmekten veya canlandırmaktan en çok hoşlandığınız eser hangisidir?

En çok hoşlandığım eser şu demeyim ama mesela Mozart eserlerini seslendirmekten çok hoşlanıyorum. Sonra Alman bestecilerin liedlerini de çok severek seslendiriyorum. Schumann, Mahler, Schubert, Strauss. Bunlar biraz takıntım halinde şu an ama ileride değişebilir. Belki ilerde daha çok İtalyan bestecileriyle, İtalyan akımlarıyla ilgilenirim. İtalyan operaları gerçekçilik akımını çok iyi yansıtan bir özelliktedir. Sahnede izlediğiniz şey gerçek olaylardan alınmış, hayatta karşılaşılabileceğiniz şeylerdir. Buda insanı cezbediyor. Bu şekilde daha dramatik ve daha duygusal oluyor.

YK: Çok istediğiniz halde sergileyemediğiniz ya da sahneleyemediğiniz bir eser oldu mu?

Oldu. Mesela Mozart’ın Don Giovanni eserini söylemek isterdim ama rejisör ile anlaşamadığımız için gerçekleştiremedim. Kişisellikten kastım burada başlıyor.

“Müzikle uğraşan her kişi sanatçı değildir. Üretebilen, yorumlayabilen, aydın bir kafaya sahip birine sanatçı diyebiliriz. İnsanı sevmesi lazım öncelikle.”

YK: İlham aldığınız kişiler oldu mu?

Oldu tabii ki. Mesela Plácido Domingo. O zamanlar The Three Tenors vardı. Gerçi şu an sadece birisi kaldı. Ben operayla ilgilenmeye başladığım zaman bu üç tenorun (Plácido Domingo, José Carreras, Luciano Pavarotti) albümlerini dinlemeye başlamıştım. En çok da Plácido Domingo hoşuma gitmişti ve sanırım dinlemediğim hiçbir şeyi kalmamıştır. İlk aldığım kaset de oydu. Biliyorsunuz, on dokuz Ocakta İstanbul'a geldi. Yetmiş dört yaşında konserdeydi. Onun dışında da birçok isim var ama beni ilk etkileyen oydu.

YK: İlgi duyduğunuz veya gerçekleştirdiğiniz başka sanat türleri de var mı?

İlgi duyduğum çok şeyler var. Mesela çok iyi piyano çalmak ya da orkestra şefi olmak isterdim. Eğer sanat dışında bir şey yapacak olsaydım basketbol oynamak isterdim.

YK: Günümüzde çok yaygın olan pop, rock, metal vs. müziklerle ilgili olarak düşünceleriniz nelerdir?

İlgi duyuyorum. Yani ağır bir metal olmadığı sürece. Müziğin beni yormamasından yanayım. Zaten bizim beynimiz devamlı ezberlemekten o kadar dolu ki. Düşünebiliyor musunuz ortalama 400-500 sayfalık kitaplar var kafamızda devamlı. Beynimizin bu tarz müziklerle yorulmasını istemiyorum ben açıkçası. Onun için mümkün olduğu kadar tarzıma yakın şeyleri tercih ediyorum. Sürekli aynı şeyleri tekrarlayan şarkıları sevmiyorum. Çok güzel pop yapanlar da var.

YK: Operanın hem seslendirme hem de tiyatro yönü var. Tiyatral bir eserde oynamak istiyor musunuz?

Çok isterim. Bu gerçekten çok iyi oyunculuk gerektiren bir şey. Ama bu esere de bağlı. Eserin bunda çok önemi var. Ayrıca o eseri sahneye koyan kişi sizin oyunculuğunuzu ne kadar ortaya çıkarabilecek? Yani size uygun bir rol vermesi gerekir. Ama genelde bizim operalarımızda sese çok önem verirler, oyunculuk hep ikinci plandadır. Dünyanın en iyi operalarına baktığınızda ise her ikisinin de dengeli olduğunu görürsünüz.

YK: İzleyici koltuğundan sahne çok farklı bir dünya olarak görünüyor. Sahnedeyseniz dış dünyayı nasıl gözlemliyorsunuz?

Gözlemlememeye çalışıyoruz. Yani sahnede bir oyunun içindeyseniz onu yaşamaya çalışacaksınız. Eğer seyirci beni izliyor, şöyle deneyim beni daha güzel görsünler dersiniz o an bitersiniz. Seyirci koltuklarının karanlık olmasının bir nedeni de bu. Biz o dünyanın içinde kalalım, siz de kendi dünyanızda kalın. Bizi başka bir dünya gibi izleyin. Bizim seyircinin içine girdiğimiz oyunlar da var tabii. Ama onlar farklı. O başka bir boyut.

YK: Okullarımızda okutulan resim, müzik, edebiyat, tiyatro gibi sanat dersleri hakkında ne düşünüyorsunuz?

Hiçbir şey diyemem. Çünkü bu öğretmenin kontrolünde olan bir şey. Yani öğretmen bu tarz sanat dallarına ilgilise çocuklara da bunları aşıyor tabii ki. Mesela ilkokul üçüncü sınıftayken müzik öğretmenim anneme: “Arda'nın kulağı çok iyi, onu bu yönde teşvik edin.” demişti. O zaman bunu anlamamıştım tabii. Kulağı iyi olmak ne demek, ben o zaman çocuğum. Kulağımın nesi var diye baktım. Ama bunlar çok önemli tespitler aslında. Biz bunların önemini anlasaydık belki de ben şimdi size operayı değil de piyanoyu anlatıyor olacaktım. Bunun için okullarda ki bu tarz sanat eğitimlerinin önemi çok büyük. Asıl orda başlıyor her şey. Çocukları belli bir olgunluk seviyesi üzerinde görmek gerek bunun için. Bu biraz ülkesel bir sorun. Mesela buradaki konservatuvar öğretmenleri öğrencilerine hep öğrenci gözüyle bakarlar. “Benim öğrencim” diye anlatırlar. Ben Almanya'da okudum. Orda hocam beni biriyle tanıştıracığı zaman “meslektaşım” diye tanıttı. Çok büyük bir sorumluluk veriyor ve böylece kendinizi daha iyi hissetmenizi sağlıyor. Bunlar bizim için önemli.

YK: Size sürekli müzikle ilgili soruyoruz ama müziğin gerisinde kalan hayatınızı nasıl tarif edersiniz?

Çok sosyal bir hayatım olduğu söylenemez. Sürekli “Aman sesimize dikkat edelim, devamlı

fular takalım, boğazımıza bir şey olmasın.” gibi kaygılarla yaşamak istemiyorum. Çok yüksek sesle müzik çalınan ortamlarda bulunamıyoruz. Çünkü yüksek sesli müziklerin olduğu yerlerde bağırarak konuşmak zorunda kalıyorsunuz. Bu da ses tellerimiz için iyi olmuyor tabii. Bunun dışında her gün spora gidiyorum. Bu iş kondisyon meselesi. Siz dışarıdan çok kolay gibi görüyorsunuz ama o kondisyona erişmek için vücudunuzun gerçekten çok sağlam olması lazım. İnsanların sesleri mitinglerde, ellerinde mikrofon olmasına rağmen ne hâle geliyor. Düşünün ki biz durmadan mikrofonsuz, orkestrayla üç saat hiç durmadan şarkı söylüyoruz. Onun için vücudunuza çok iyi bakmanız gerekiyor

YK: Sizin sanatçı tanımınız nedir?

Çok zor bir soru. Bu soruyu cevaplarırken birilerini es geçmek istemem. Sanatçı, sanatla uğraşan kimsedir. Bu işten hayatını kazanan kişi. Ama müzikle uğraşan her kişi de sanatçı değildir. Üretebilen, yorumlayabilen, aydın bir kafaya sahip birine sanatçı diyebiliriz. İnsanı sevmesi lazım öncelikle.

YK: Ülkemizde sanatsal ve kültürel gelişimi engelleyen şeyler neler?

Haberleri izliyor musunuz? O zaman bu engelleri her an görüyorsunuzdur. Sanata hangi gözle, nasıl bir zihniyetle bakıldığına bakmak gerekir. Bu tamamen sanata ve sanatçıya verilen değerle

“Zaten sanatın doğasında isyan vardır, muhalefet vardır, eleştiri vardır. Yani sanatçı durup dururken, ortada iyi giden bir şey varken neden böyle bir şey üretmek istesin ki?”

ilgilidir. Sanatın korkulduğu ülkelerde sanat ilerlemez. Tabii insanlık da.

YK: Politika ve sanat aynı karede yer alsaydı ortaya nasıl bir tablo çıkardı sizce?

Politika ve sanat aynı karede yer almamalı bence. Daha doğrusu siyasetle sanat aynı karede yer almamalı. Yoksa politik eserler yok mu, bunu eleştiren eserler. Zaten sanatın doğasında eleştiri, muhalefet, isyan vardır. Yani sanatçı durup dururken, ortada iyi, güzel, doğru giden şeyler varken neden böyle bir şey üretmek istesin ki? Mesela Toska'yı izlediniz mi? Toska diktatörlüğe karşı bir tepkidir aslında. Figaro'nun Düğünü'ne bakarsak soylularla alt kesim arasındaki farkla dalga geçer. Politikacılar genel bakış açısı olarak sanattan hep çekinmişlerdir aslında. Çünkü sanat onları eleştirir. Onun için sanat ile politikanın aynı karede yer almasını politikacılar da hoş karşılamıyorlar. Sanatçı adı altındaki bir takım insanlarla yapılan kahvaltı toplantıları türünden şeyler de pek de inandırıcı gelmiyor açıkçası.

YK: Sizce sanatta kişisel mi toplumsallık mı daha öne çıkar?

Bu göreceli bir kavram. Genelde kişisel ön plana çıkar. Ama toplumsallığın ön planda olduğu eserler ve sanatçıları da var elbette. Mesela Fazıl Say eserlerine bakacak olursak toplumsallığın ön planda olduğunu görürüz. Biz solist olduğumuz için bizde sanki kişisel daha ön planda oluyor. “Bakın, ben böyle bir şey yapıyorum, şöyle şarkı söylüyorum, o sesi ben çıkartıyorum, beni izleyin.” demek gibi bir şey. Toplumsallık daha çok yaratıcı kadronun, bestecinin işi sanırım. Bir besteci kişisel olamaz, kendisiyle ilgili bir beste yapmaz. Toplumsallık genellikle bestecilerin, kişisel ise diğer sanatçıların işidir.

kültür/sanat

“Kültürel gelişimini yeterince gerçekleştirememiş herhangi bir topluma kötü bir şey sunuyorsanız ve onlar da sizi alkışlıyorsa bu sizin kaliteli bir sanat yaptığınız anlamına gelmez.”

YK: Bir eserin kalitesini kim ya da ne belirler?

Bir eserin kalitesini sadece çok gelişmiş kulaklar algılayabilir ancak. Objektif bakabilen, bu konuda dünyanın en iyi yorumlarını, sahnelerini, performanslarını, izlemiş gözler ve kulaklar belirler. Her alkışlanan şey güzeldir, sanatsal kalitesi yüksektir diye bir şey söz konusu olamaz. Bunu belirleyen universal kriterler vardır, bu kriterlere uyuyorsanız sanatsal olarak iyisinizdir. Kültürel gelişimini yeterince gerçekleştirememiş herhangi bir topluma kötü bir şey sunuyorsanız ve onlar da sizi alkışlıyorsa bu sizin kaliteli bir sanat yaptığınız anlamına gelmez.

YK: Hazırlık aşamasında neler yapıyor?

Önce eser ve eserdeki roller belirleniyor. Sonra gidiyorsunuz kütüphaneden kitabınızı alıyorsunuz. Piyanistlerle birlikte çalışmaya başlıyorsunuz. Öğreniyorsunuz. Çok uzun bir süreç. Eser diyelim ki İtalyanca. Konusunu, Ne dediğini, hangi zamanda geçtiğini öğreniyorsunuz. Sonra tek çalışmalar başlıyor piyanistle. Hep birlikte söylediğimiz bölümler de vardır. Sonra o provalar başlar. Orkestra şefi ve piyanistle birlikte. Elli kadar prova yapıldığı olur. Bu provalardan sonra orkestrayla oturduğunuz ilk provalar başlar. Sonra orkestralı sahne provaları. Tabii ki bu arada rejisörle beraber sahne provaları da yaparsınız. Sonra genel provalarımız olur. Buda temsilin aynısıdır. Hata yaparsanız bile kesilmez, devam eder. Ondan sonra hatanızı anlarsınız zaten. Ve en sonunda temsil olur. Bu üç dört aylık bir süreçtir. Hatta zor eserlerde notayı bir sene öncesinden elimize aldığımız oluyor.

YK: Leyla Gencer'i tanıyoruz. Dünya çapında başka tanınan sanatçımız var mı?

Öyle isim yapmış biri henüz yok. Ama belki o zamanın şartlarıyla yoktu. Opera sınırlıydı. Uğraşan az kişi vardı. Ama şuan yurt dışında çok iyi işler yapan sanatçılarımız var. Örneğin Murat Karahan geçen sene Berlin'de seslendirdi. Eminim ki daha iyi yerlerde de söyleyebilir. Amerika'da Burak Bilgili var. Mersin operasında antrenörümüz var. Şu anda adını hatırlayamadığım birçok yıldızlar var.

YK: Türkiye'de operanın ilgi görmemesi eserlerin dillerinin yabancı olmasından kaynaklanıyor olabilir mi?

Ben bu düşüncede değilim. Türkçe operalarda siz duyduğunuz her şeyi anlıyor musunuz? Sadece bir uğultu gibi geliyor size. Mesela adam diyor ki; “Ben seni seviyorum.” Ama bunu o kadar tiz notalarda söylüyor ki. Onu anlamıyorsunuz orada. Ama diyaloglu eserler olursa o zaman durum biraz daha farklı olur. Türkçeye çevrilmiş eserlere ilgi daha az oluyor bence. Her operanın orijinal dilinde oynanması gerektiğini düşünüyorum. Siz Almanca yazılmış bir şiiri Türkçeye çevirirseniz aynı anlamı, estetiği yakalayabilir misiniz? Bu yüzden başka dilde yazılmış operaların Türkçeleştirilmesigereksiz bence. Biz önceki yıllarda, operayı halka daha çok yakınlaştırmak adına bu konuda çok tartışmalar yaşadık. Ayrıca Türkçe yazılmış Türk operaları var. Örneğin bakın Selman Ada'ya her şeyi daha net anlarsınız. Çünkü eserin orijinali Türkçe. Ona göre yazılmış. New York'ta Metropolitan Opera'ya gidin. Oturduğunuz koltuğun önünde size bakacak şekilde yazılar vardır. Siz eseri izlerken buradan okursunuz. Dil seçenekleri de vardır. Sanki alt yazılı film izliyormuş gibi dinlersiniz. Bunun daha çok bu yönde olması lazım.

YK: Eserlerin pek çoğunun İtalyanca olmasının bir nedeni var mı?

İtalyanca müzik dili olarak kolay bir dil. Almanca operalarda oynuyoruz. Fransızca da, Lehçe de, Türkçe de oynuyoruz. Alıştığınız zaman her dil kolay gelir. Yani dil bilmek çok önemli. Diyelim ki çok eğlenceli bir arya söylüyorsunuz ve konunun içindeki güller, çiçekler, her şey çok güzel. Ama siz onu kızarak okuyorsunuz. Çünkü ne söylediğinizi bilmiyorsunuz o anda. Çok saçma olur tabii ki.

YK: Sahnede, seyirci karşısında yaptığınız büyük bir hata oldu mu hiç?

Tabii ki. Eninde sonunda hata yapılabilir. Belki çok büyük bir hata değildir ama o hata o an bize çok büyük gelir.

YK: Peki o zaman konsantrasyon kaybı olmuyor mu?

Mutlaka oluyor. Bütün eser boyunca, bu hatayı nasıl yaptım diye düşünürsün. Seyirci belki bu durumu fark etmeyebilir ama hep birlikte çalışılan bir sistem söz konusu. Yani orkestra ve siz beraber çalışıyorsunuz. Orkestrayı kaçırmamanız lazım. Bizde bir milisaniyenin önemi çok fazla. Bir milisaniye gecikirsek her şey alt üst olur. Ama onu çoğu zaman sadece bizler biliyoruz. O anlık bir hatayı bir dakika boyunca tekrarlamışım gibi gelir bana. Bazen sözleri de unutabilirsiniz. Orada suflörünüz kelimeleri fısıldar devamlı ama siz heyecandan duyar mısınız duymaz mısınız orası size kalmış. Duyamadığımız da orası sizin yaratıcılığınıza kalmış.

misyonumuz

Cumhuriyetin temel niteliklerine bağlı, evrensel değerlere sahip, insan sevgisini temel alan, yaşama ve hedeflemiş olduğu yüksek öğretim programına hazır bireyler yetiştirmek.

vizyonumuz

Ülke geleceğini şekillendirecek, bilimsel düşüncüyü rehber edinmiş, üretken ve çözüme odaklı bireylerin yetiştirilmesinde öncelikli olarak tercih edilen bir kurum olmak.

temel değerlerimiz

Atatürk ilke ve inkılaplarına bağlı olmak.
Şeffaf, güvenilir ve iletişime açık olmak.
Sistemli, planlı ve kararlı olmak.
Yenilikçi yaklaşımlara ve önerilere açık olmak.
Mükemmeli aramak ve değişimlere hazırlıklı olmak.
Özverili ve hoşgörülü ancak sorgulayıcı olmak.
Tam katılımcı ve paylaşımcı yöntemlerle çözümler üretmek.
Öz disiplin anlayışına sahip olmak.

“Hayatında hiç operaya, tiyatroya, baleye, resim sergisine ya da konsere gitmemiş olmakla övünen insanlar var. Devlet adamlarından, politikacılardan, bilim adamlarından tutun da sade bir vatandaşa kadar. “Ben hiç operaya, tiyatroya falan gitmedim, bana bir şey de olmadı.” diyor. Doğru söylüyor, “bir şey” olmamış.”

YK: Bunca yorucu çalışmanız arasında bizi kabul edip söyleşimize katıldığınız için size çok teşekkür ederiz. Sanatçı olmanın ve sanatçı kalabilmenin çok büyük çabalar ve fedakârlıklar gerektirdiğini biliyoruz. Böyle bir yaşam biçimini seçmenizde neler etkili oldu?

O yaşlarda bir insanın kendi iradesiyle mesleğini belirlemesi pek düşünülemez, mutlaka bir büyüğünün yönlendirmesi gerekmektedir. Ailemde müziği seven büyüklerimiz vardı. Ancak ilginçtir ki, zamanında konservatuarda açıcılık yapmış bir komşumuz vardı. Müziğe olan ilgimi duyup beni konservatuara götüren odur. Müziğe ilk adımım bu oldu.

YK: Herkesin hayatında elbet bir dönüm noktası olmuştur, sizin dönüm noktanız nedir?

Konservatuarlarda genelde çok küçük yaşlarda eğitime başlandığı için biz dönüm noktalarına daha erken yaşlarda ulaşıyoruz. Kendim karar veremeyeceğim yaşlarda konservatuara yönlendirilerek bu mesleğe girmiş olmak benim için çok önemli bir dönüm noktasıdır.

YK: Flüt eğitimi almak için nasıl bir yol izlenmeli?

Öncelikle amatör ve profesyonel olarak düşünülmemelidir. Genelde özel derslerde amatör eğitim verilirken aslında tam olarak yeterli bilgi verilmemektedir. Ancak konservatuar eğitiminin sorumlulukları daha farklıdır. Kişi flüt eğitiminde tamamen doğru bilgiler ile yoğrulmalıdır. Kullanılacak yöntemlerin de doğru olması gerekir.

YK: Neden yan flütü seçtiniz?

Çünkü yan flütü çok seviyorum. Sesini daha önce duymuştum. Hatta konservatuara ilk girdiğimde obuada bir boşluk varmış. Ben yan flütü kazandığımı sanıyordum. Sonuçlar bir açıklandı. “Bir tane boş kontenjan vardı. Seni obuaya aldık.” denildi. Bende okulu bırakma kararı aldım. Bunu müdüre de söyledim. “Niçin? O da güzel bir bölüm.” dedi. Ama kararlıydım. O da yan flütü sevdiğim kanısına vardı. O zaman yeniden bir değişiklik yapıp yan flüte aldılar beni. Tercih konusunda diyorsanız flüte olan ilgim, sevgim flütü diğer müzik aletlerinden daha ayrıcalıklı kılıyor. Yoksa teknik olarak klarnet de, obuada da nefesli sazlar. Ama dediğim gibi yan flütü ayrıcalıklı kılan ona olan ilgim.

YK: Yan flütü diğer müzik aletlerinden ayıran özellik nedir?

Şimdi teknik olarak incelemek gerekirse çok farklı bir müzik aleti. Her müzik aletinin kendine göre bir ayrıcalığı vardır. Bu müzik aletinin önemli bir özelliği, sesin çalan kişi tarafından üretilmesidir. Diğer müzik aletleri gibi değil. Diğer müzik aletlerinde bütün fiziki şartlar hazır. Oysa flütte fiziki şartları kendimiz üretiyoruz. Bu bakımdan belli temel doğruların art arda doğru olarak dizilmiş olması lazım ki doğru sesi elde edelim.

YK: Peki yan flüt çalmak için hangi özelliklere sahip olmak gerekir?

Tabii ki de özellikle ağız sazlarında, nefesli saz olduğu için ağız yapısının, diş yapısının, dudak yapısının müzik aletine uyumlu olması çok önemli bir özellik. Yani müzik aletiyle uyumlu olmak başarıya giden en önemli yol. Bunu da şöyle ifade edebiliriz. Yetenek olacak, çalışma olacak, müzik aletiyle uyum olacak. Bunların bir tanesi olmazsa başarının gelmesi imkânsız. Fiziğiniz, yeteneğiniz, her şeyiniz çok güzel olabilir. Ancak çalışma faktörü olmayınca belirli hedeflere ulaşamazsınız.

Aycan SANCAR

BİYOGRAFİ

Müzik eğitimine İzmir Devlet Konservatuvarında G. Rispoli ile başladı. Vincenzo Caroli ile çalışmalarını sürdürdü. Daha sonra eğitimine Ankara Devlet Konservatuvarında Zahit Özsezen ile devam etti. 1978 yılında Konservatuar Yüksek Bölümünü bitirdi ve Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası sınavını kazanıp göreve başladı. 1985 yılında açılan sınavı kazanarak Flüt Grup Şefi oldu. Çalışmalarına oda müziği dalında da devam eden sanatçı çok sayıda konserler vermiş olup, Ankara Nefesli Çalgılar Beşlisi üyesidir.

Uzun yıllar Gazi Üniversitesi Müzik Eğitimi Fakültesi ile Hacettepe Üniversitesi Ankara Devlet Konservatuvarında öğretim görevlisi olarak, Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrasında Yönetim Kurulu üyesi ve Müdür olarak görev yapmış olup, Hâlen ODTÜ Müzik ve Güzel Sanatlar Bölümünde öğretim görevlisidir.

Başarısız olursunuz. Veya çok çalışsınız ama fiziki şartlarınız başarılı olmaya yetmez. Bu üç faktör birbirleri ile bütünleşen faktörlerdir

YK: Müziği nasıl tanımlıyorsunuz?

Müziğin kapsamı çok geniş. Müzik üzerine çok şey söyleyebiliriz. Müzik toplumların sosyokültürel yapısının bir aynasıdır. Bir ülkenin gelişmişliğini, sosyoekonomik düzeyini anlayabilmek için müziğini dinleyin yeter. Çünkü müzik her şeyiyle anlatır insanı. Müzik doğayı, insanı, yaşamı, olayları seslerle anlatmak demektir. Nasıl resimde renklerle, çizgilerle anlatılıyorsa müzikte de seslerle anlatılır. Bunu anlatmak için de doğal olarak birçok olgu gerekiyor. Tek bir şey ile anlatamazsınız onu. Çok sesli çağdaş müzikle (Klasik batı müziği de derler fakat bu tabiri çok doğru bulmuyorum.) her şeyi anlatabilirsiniz. Çünkü bir armoni oluşuyor. Düzensiz seslerin de düzenli hale getirilmesi armonidir. Müziğin önemli kuralları vardır. Ses, ritim, armoni. Bunlardan biri olmazsa müzik olmaz. Bazı şeyler birbirlerine bağlı. Müziğin olması için bu özelliklerin hepsinin tam ve bütünlük içerisinde olması lazım. Mesela biz yukarıda prova yaparken

“Müzik toplumların sosyokültürel yapısının bir aynasıdır. Bir ülkenin gelişmişliğini, sosyoekonomik düzeyini anlayabilmek için müziğini dinleyin yeter. Çünkü müzik her şeyiyle anlatır insanı.”

önce akort yapıyoruz. Her müzik aleti orada serbest bir şekilde çalışıyor. Doksan kişinin orda serbest bir şekilde çalışmasıyla gürültü oluyor. Ama hepimiz, isterseniz iki yüz kişi çalın, bir armoni yapısı içinde çaldığınız zaman o insanı rahatsız etmiyor, daha da içine çekiyor.

YK: Her insan senfoni dinleyebilir mi?

Niye dinleyemesin? Senfoniye şimdi rehabilitasyon amaçlı da kullanıyorlar. Senfoni dinletilen bitkiler bile daha farklı açıyor. Yani her insan dinleyebilir. Ama tabii ki de bir başlangıcı olmalıdır. İlk başta ağır çağdaş müzikler değil de daha popüler eserlerden başlanmalıdır. Dediğim gibi bu bir dinleme kültürüdür. “Ben anlamam.” demek doğru değil. Ben bu fikre katılmıyorum. Her insan iyi şeylere layıktır. Senfonik müziği diğer müzik türlerinden ayıran özellik kalitesidir. Şimdi siz en kaliteli kıyafetler nerelerden alınıyor bilirsiniz. Bunları alanların sayısı bellidir. Doğal olarak daha az kişi tarafından alınır. Diğer işporta malları daha fazla kişi tarafından alınır. Orda nasıl para hakimse burada da kültür hakim. Yani kültür donanımına göre dinliyorsun. Donanım azsa “Ben anlamam.” deyip işin içinden çıkıyorsunuz. Yani birbirine benzeyen konular bunlar.

YK: Başarılı bir müzisyen olmanın ön koşulları sizce nedir?

Öncelikle başarılı olmak tek bir yargıya bağlı değildir. Kişinin çok yetenekli olması yeterli değildir. Enstrüman ve kişinin uyumunda değiştiğimiz üç faktör burada da geçerlidir ve bu üç faktörün yanında eğitmen faktörü de önemlidir.

“Savaş sırasında Almanya yerle bir oldu. Taş üstünde taş kalmadı. Savaş sonrasında adamlar fabrikalardan önce sanat kurumlarını onardılar ve faaliyete geçirdiler.”

Profesyonel olarak öğrenilirken kişiye doğru bilgileri aktaracak bir eğitime de ihtiyaç vardır. Müzik de bir usta çırak ilişkisi olduğu için eğer donanımlı, iyi bir eğitmenin varsa bu başarıda büyük rol oynar. Bütün faktörler sizde varsa ancak deneyimsiz, tecrübesiz, donanımsız bir öğretmene çalışıyorsanız ilerlemeniz zor olur. Başarıya ulaşma şansınız azalır. Dolayısıyla kişinin başarılı olabilmesi için kendinde bulunması gereken; enstrüman ile uyum, yetenek, çalışma faktörlerine ek olarak donanımlı ve tecrübeli eğitmenle çalışması da önemlidir. Bunlara uyduğu takdirde başarı gelmiş olacaktır.

YK: Çok sesli müziğin ülkemizde çok yaygınlaşmadığını düşünüyoruz. Siz bunu neye bağlıyorsunuz?

Ben yaygınlaşmadığını düşünmüyorum. Bakın karşıda bizim yeni yıl konserimizden bir fotoğraf var. Orada on iki bin kişiydik. Biz daha önce hipodromda da konser yapmıştık. Kırk bin kişiydik. Şimdi yaygınlaşmaması demeyelim de bu bir eğitim politikası. Bakanlığın kültür politikası. Şimdi düşünün, yetmiş altı milyon olduk herhalde. Yetmiş altı milyonluk ülkede altı tane senfoni orkestrası, altı tane opera var. Avrupa’da bizim bir şehrimiz kadar olmayan ülkeler bizden daha fazla sanat

Ayrıca kadınlarımızın eğitimi olması gerekir. Gelişmiş ülkelerde kadınlar her alanda çok başarılı. Bizde de böyle olmalı. Atatürk bunun önemini çok iyi bilip pek çok ülkede daha gerçekleşmeden 1930’larda kadınlar için önemli haklar sağlamış ve kadınların kızların eğitim açısından gelişmesine büyük katkı sağlamıştır. Şimdi kadınlarımız bakan oluyorlar, öğretmen oluyorlar ama önemli olan bilinçli bir anne ve birey olmalarıdır. Çünkü çocuğun ilk öğretmeni annesidir. Doğru bilgilerle donanmış, gelişmiş, çağdaş, kültürlü bir annenin çocuğu olmak her çocuğun hakkıdır. Çünkü anne bilgi ve birikimini çocuğuna aktaracak onu öyle yoğuracak. Bu yüzden kendinizi her alanda geliştirin. Bu da hani söylemiştik ya ilk başta, çalışma olmayınca hiçbir şey olmuyor.

YK: Gençler arasında yaygın olarak dinlenen müzik türlerinin örneğin pop müziğin etkileri için neler söyleyebilirsiniz?

Popüler müzik aslında pek doğru bir müzik olmuyor. Pek çoğu yarım oktavlık sesleriyle, bir buçuk ilk tonla parça yapıyorlar. Tamamen ticari amaçlarla. Bir kişinin birçok kişi tarafından dinleniyor olması onun yaptığı müziğin iyi, doğru, güzel müzik olduğu anlamına gelmez. Bugün bilimsel kitaplar da çok az kişi tarafından okunuyor, fakat çizgi romanlar daha çok kişi tarafından okunuyor. Ama onun daha çok okunuyor olması daha değerli olduğunu göstermediği gibi müzikte de benzer bir durum söz konusudur. Eğer siz sanatınızla, eğitim ve kültürünüzle içerisinde bulunduğunuz sosyal çevreye iyi bir örnek olabilirsiniz, çevre sizden etkilenir ve bir gelişim görülür. Ama siz o çevreye iyi bir örnek olamazsanız o çevre sizi içine çeker ve hamur gibi yoğurur.”

kurumlarına sahip. Savaş sırasında Almanya yerle bir oldu. Taş üstünde taş kalmadı. Savaş sonrası adamlar fabrikalardan önce sanat kurumlarını onardılar ve faaliyete geçirdiler. Neden? Çünkü o sanat kurumları kaliteli insan yetiştirecek, insan ruhuna hitap edecek. Bu kaliteli insanlar sayesinde diğer alanlarda da gelişme çok daha kolay ve sağlıklı olacak. İngiltere’de de aynısı oldu. Londra darmadağın oldu. Adamlar ilk önce tiyatro binalarını onardılar. Bizde ise küçük bir ekonomik krizde bile önce sanata makas atılıyor. Yani bir anda elli senfoni açarsan daha iyi olur anlamında değil söylediğim şey. Bu uzun bir sürecin sonucu olup tamamen eğitim politikasıyla ilgili bir durum. İlkokuldan itibaren insanları iyiye, güzele, doğruya, sanata, müziğe, kaliteli müziğe alıştırmak gerek. Topluma ne verirsiniz onu alırsınız. Amaç burada doğru şeyleri paylaşmak. Bu da bir denetim altında, millî eğitimin, güzel sanatlar bölümünün gözetimi altında olmalıdır. Eğer burada denetimi bırakırsanız müthiş bir kargaşa çıkar. Devletin sanata yaklaşımı, sanata katkıları çok önemli. İnsanlara doğru bilgiler, kaliteli örnekler verilirse insan kötü olanı seçmez. Bu kesinlikle devletin bir politikası olmalı.

Müzik öyle bir şey ki bir anda birçok kitleye derin duygular işleyebilir. Mesela adam bir müzik dinliyor kendini kesmeye başlıyor. Niye? Müzik dinlerken insan kendini neden keser? Onun kültürel yapısı o. Ona hitap eden müzik türü o. Çok başka örnekler de var müziğin işlev ve etkileri ile ilgili. Mesela bir konserimizde salonda bir çığlık koptu. Merak ettik. Sabote ediyorlar diye düşündük. Çocuk İran-İrak Savaşı’na katılmış. “Kendimi savaşta hissettim.” dedi sonra. O kadar çok etki etmiş ki.

YK: Sizce ülkemizde gençler müziğe ve sanata ne düzeyde teşvik ediliyor?

Bence düşük düzeyde, olması gerekenin çok altında. Genelde sanata oldukça az teşvik edilmekte. Örneğin biz yurtdışına gittiğimizde orada bulunan önemli müzeleri ziyaret ediyoruz. Buralardayken insanların uzun kuyruklar oluşturduğunu görüyoruz. Ancak İstanbulda yaşayıp Topkapı Sarayı’na, Ankarada yaşayıp önemli büyük müzelerle gitmemiş olanlar var. Oysa kültürün sizlere aktarılması, öğretilmesi gerekmektedir. Zaten şu an ülkemizde neyin sanat,

İnsanların sanatı hangi gözle gördüğü ve neye “sanat” dediği eğitim ve kültür seviyesiyle ilgili bir durumdur. Tabii bunun çözümü yalnızca o kişinin elinde olan bir durum değildir. Ona sanat olarak popüler kültürün ürünleri verildiğinden bu konudaki fikirleri sınırlıdır. Dolayısıyla gerçek sanat kendisine sunulduğunda bunu anlamadığını düşünüyor. Eğitim düzeyleri bunu sorgulamaya müsaade etmiyor.

kimin sanatçı olduğu konusunda büyük bir kargaşa var. Yani öncelikle sanatın ne olduğu, kimin sanatçı olduğu konusundaki fikirlerin netleştirilmesi gerekmekte. Bu kavram kargaşasının sebebi ise büyük oranda popüler kültürün doğuşudur. Popüler kültürde saman alevi gibi ani bir yükseliş, sonrasında da hızlı bir düşüş söz konusudur. Bunun nedeni ticari amacın önde oluşudur. Sanatın niteliğine pek önem verilmemektedir. Bu nedenle sanat için yapılan çalışmaları, hazırlanan ortamı yeterli bulmuyorum.

YK: Hemen hemen tüm sanat dallarında görülen sanat ve vatandaş arasındaki kopukluğun nedeni nedir ve bu nasıl düzeltilebilir?

Bu kopukluğu tek bir nedene bağlamak doğru değil. Ancak bu kopuklukta eğitim ve kültür seviyesinin düşüklüğünün çok büyük payı olduğu söylenebilir. Öncelikle sanatın amacı toplumun kültür seviyesini yükseltmektir. Kopukluğun kaynağı da buradan gelmektedir. Tabii eğitim ve kültür birbirinden oldukça farklıdır. Eğitimin en üst noktalarında ulaşılabilen yerdir kültür.

İnsanların sanatı hangi gözle gördüğü ve neye “sanat” dediği eğitim ve kültür seviyesiyle ilgili bir durumdur. Tabii bunun çözümü yalnızca o kişinin elinde olan bir durum değildir. Ona sanat olarak popüler kültürün ürünleri verildiğinden bu konudaki fikirleri sınırlıdır. Dolayısıyla gerçek sanat kendisine sunulduğunda bunu anlamadığını düşünüyor. Eğitim düzeyleri bunu sorgulamaya müsaade etmiyor. Yani soran, sorgulayan bir birey olduğunuz zaman sanatı ve daha pek çok şeyi çok daha farklı bir yerde değerlendirebiliyorsunuz. Bu nedenle de eğitim sisteminin devlet denetiminde, bilinçli bir şekilde yapılandırılması gerekmekte. Eğitimin zayıfladığı yerde popüler kültür ortaya çıkmakta.

YK: Sizce senfoni gibi çok sesli bir müziğin yanında Halk Müziğini ve Klasik Türk Müziğini nereye koyabiliriz?

“Ülkemizde neyin sanat, kimin sanatçı olduğu konusunda büyük bir kargaşa var. Öncelikle sanatın ne olduğu, kimin sanatçı olduğu konusundaki fikirlerin netleştirilmesi gerekmekte. Bu kavram kargaşasının sebebi ise büyük oranda popüler kültürün doğuşudur. Popüler kültürde saman alevi gibi ani bir yükseliş, sonrasında da hızlı bir düşüş söz konusudur. Bunun nedeni ticari amacın önde oluşudur.”

Bunların birbirinin önünde olması gerekmez. Bunlar bizim öz müziklerimiz. Çok güzel türkülerimiz, halk ezgilerimiz var bizim. Ayrıldığımız yer, onlar tek sesli olarak yapıyor. Biz o armoniyi çok seslendirilmiş halde yapıyoruz. Çok seslendirilmiş örneklerde bizim oldukça ünlü bestecilerimiz var. Mesela Ulvi Cemal Erkin’in Köçekcesi tamamen Türk Ezgileri ile yapılmış. Türk Beşleri’nin eserleri tamamen Türk ezgileri ile yapılmış. Dolayısıyla dinlediğiniz zaman kendinizden bir şeyler bulabiliyorsunuz. Yani illa ki bu müzik türlerinin birbirlerinin önünde bulunmaları gerekmiyor. Ama bir de müziği evrensel boyutlara çıkartma ilkesi vardır. Her ülkenin kendine özgü halk türkeleri, ezgileri, enstrümanları vardır. Ama bunları evrensel boyutlara çıkartmak çok farklı bir şey. Bugün yurtdışına karpuz dahi ihraç etmeniz belli bir ölçüsü, standardı var. Rastgele ihraç edemezsiniz. Türk motiflerini çok sesli müzik normlarında değerlendirdiğimiz zaman dünyanın her tarafına ulaştırabiliriz. O açıdan bu müziği dünyanın her yerinde çaldırabilmek, dinlettirebilmek için onların anlayacağı tarzda çok sesli bir hale getirmek lazım. Yoksa bizim ezgilerimiz yalnızca burada, ülkemizde kalır. Bir Japon bizim ezgilerimizi çalmaz, biz de onlarınkini

“Sanat insan kalitesini yükseltmeye yönelik bir uğraştır. Sanatçı da toplumuna eğitim ve kültür bakımından kalitesini yükseltmeye yönelik bir uğraş içerisinde bulunan, elbette ki kendisi de bunu gerçekleştirebilecek yeteneğe, kaliteye sahip olan kişiye denir.”

çalmayız. Bir müziği evrensel boyuta getirmek için çok seslendirmek lazım. Bunun için başta Klasik Batı Müziği demedim, “çok seslendirilmiş çağdaş müzik” dedim. Bu tabirin üzerinde durduğumuz zaman öz müziğimizi dünyanın her yerinde dinlenecek hale getirebiliriz.

YK: Size bir şans verilseydi müzik anlamında yurt dışında nerede olmak isterdiniz?

Yer pek fark etmiyor. Usta çırak işi bu. Önemli olan hangi hocayla çalıştığınız. Afganistan olmuş. Almanya olmuş, Viyana olmuş çok önemli değil. Ama bu anlamda Almanya biraz daha ön planda. Çünkü bir Alman ekolü var bir de Fransız ekolü. Aynı eseri Fransızlar başka çalıyor Almanlar başka çalıyor. İkisinin de çok önemli flütçüleri var. Sanat açısından çok ileriler. Herhâlde Almanya’ya giderdim. Çünkü o dönemlerde Almanya’ya gitmek daha kolaydı.

YK: Peki bir gün birileri de Türkiye’de müzik eğitimi almak isteyebilir mi?

Bu aslında çok geniş bir pazar. Aslında bu şehrin kültürü ve dokusu ile ilgili. Yurt dışında bu doku ve kültür fazlasıyla bulunmasına rağmen ülkemizde herhangi bir yerde bir çalgı çalındığında tepki

gösterilir. Orada sanat topluma inmiş olmasına rağmen bizde sanat sokağa inememiştir. Bizde de sanat ne zaman sokağa inerse tam anlamıyla doku oluşmuş olacaktır.

YK: Müziğin gerisinde kalan hayatınızı nasıl tarif edersiniz?

Bu bizim işimiz. Ama günün sadece belli saatlerinde yapıp bitirdiğimiz bir iş değil. Bir kere enstrümandan kopmak diye bir şey yoktur bizde. Yaz tatili de olsa hafta sonu da olsa enstrümanlarımızı bir kenara bırakamayız. Çalışmamız gereken yerleri çalışırız. Eğer böyle olmazsa enstrümandan uzaklaşırız. Yapabileceğimiz teknik şeyler bu çalışmalara bağlı. “Ben bu işi biliyorum.” diye çalışmayı bırakabileceğin bir meslek değil. Hafifletici bir sebep yok. Mutlaka çok iyi olmalısın. Bunun dışında ben doğayı çok seviyorum yürüyüş yapmayı, fotoğraf çekmeyi çok seviyorum.

YK: İlgi duyduğunuz ya da gerçekleştirmek istediğiniz başka bir sanat türü var mı?

Resmi çok seviyorum ama resim yapma konusunda çok başarılı değilim. Pek beceremiyorum. Eşim çok güzel resim yapar. Bu da sizin yeteneğinizle ilgili bir şey. Yani neye yeteneğiniz varsa o yöne gidiyorsunuz.

YK: Bir parçayı çalarken ne gibi kaygılar, duygular yaşıyorsunuz?

Bu parçadan parçaya değişiyor. Besteyi yapan sanatçı parçanın nasıl çalınacağı konusunda bazı ayrıntıları, yaptırımları da bestede belirtiyor. Mesela ağır, coşkulu, hızlı çalınacak gibi. Bunlar zaten çalan kişiyi yönlendiren şeyler. İyi çalabilmek için parçanın bestelendiği çağın özelliklerinin, türünün, konusunun da iyi bilinmesi gerekir. Eğer bunları bilerseniz çalmanız, ifade etmeniz o derece kolaylaşır. Konuyu bilerek hareket etmeniz lazım. Sözgelimi bir ağıtı oyun havası gibi çalamazsınız.

YK: Sizce sanatçı kime denir?

Sanat insan kalitesini yükseltmeye yönelik bir uğraştır. Sanatçı da toplumun eğitim ve kültür bakımından kalitesini yükseltmeye yönelik bir uğraş içerisinde bulunan, elbette ki kendisi de bunu gerçekleştirebilecek yeteneğe, kaliteye sahip olan kişiye denir.

YK: Bir sanatçı olarak kendinizi nasıl tanımlarsınız?

Şöyle tanımlarım: Bir kere büyük Atatürk’ümüzün müzikte ve her alanda yaptığı devrimler çok önemli ve Dünya’da örnek olmuş. İnsanların ayağına giyecek elbisesi, ayakkabısı yokken sanata yatırım yapmış. Sanata yatırım yapmak kültür işi. Ben de Cumhuriyetin, Atatürk’ün bana sunmuş olduğu bu güzel imkânlardan bilinçli bir şekilde yararlanıyorum. Bunu çevremdeki herkese

de en iyi şekilde anlatma çabası içinde oldum. Sanatçı olarak da kendimi bu şekilde tanımlarım, aldığım eğitim çerçevesinde bunu kendime görev biliyorum. Bütün iyileri ve doğruları herkese anlatmanın gerek olduğunu düşünüyorum.

YK: Sanatsal ve kültürel gelişimin önündeki en önemli engel ya da tehdit nedir?

Aslında söyleşimizin başından bu yana bu soruyu cevapladık. Yani burada anlattıklarımızın aksini yapmak en büyük engel ve tehdittir. Hayatında hiç operaya, tiyatroya, baleye, resim sergisine ya da konsere gitmemiş olmakla övünen insanlar var. Devlet adamlarından, politikacılardan, bilim adamlarından tutun da sade bir vatandaşa kadar. "Ben hiç operaya, tiyatroya falan gitmedim, bana bir şey de olmadı." diyor. Doğru söylüyor, "bir şey" olmamış.

YK: Politika ve sanat arasında nasıl bir ilişki vardır?

Politika ve sanat çok farklı şeylerdir. Sanat özgür, bağımsız bir olgudur. Yani emirle sanat yapılmaz. Politikacılar ise genelde emredicidir. Çok iyi bir sanatçıdan çok iyi bir politikacı çıkabilir. Çok iyi bir politikacıdan iyi bir sanatçı çıktığını duydunuz mu hiç?

YK: Çok sesli çağdaş müziğin dışında dinlediğiniz müzikler de var mıdır?

Elbette. Bizler yalnızca bu tür müzikle sınırlanmış değiliz. Rock müzik olsun, pop müziği olsun, diğer müzikler olsun, kaliteli grupları, müzikleri biz de dinleriz. Ama gerçekten kaliteli olması kaydıyla. Çünkü insana gerçekten zararlı olanları da var. Dinleyenler kendisine zararı olduğunu farkında değil. Bizim çok güzel klasik müziklerimiz, türkülerimiz var. Yerli ya da yabancı olsun her tür müziğin iyi, güzel ve kaliteli olanı ya da olmayanı var.

YK: Yurt dışına hiç gittiniz mi eğitim amaçlı?

Hayır. Yurt dışına gidenler genellikle bir iki sene kalırlar. Bense beş yıl burada yabancı hocalarla çalıştım. İzmir Devlet Konservatuvarı'nın öyle bir özelliği vardı hep yabancı hocalar getiriliyordu. Dolayısıyla beş yıl yurt dışında eğitim almış gibi oldum. Ama yurt dışına gitmedim. Yurt dışında kazandığım bir okul vardı. Fakat yaşam şartları burayı tercih etmeye zorladı bizi.

YK: Geçmişte kurduğunuz hayallerinizi ne ölçüde gerçekleştiriyorsunuz?

Ülkemizde çok hayalci olmamak lazım. Yapabileceğin şeyleri tasarlamak konusunda tamam ama ülkemizde çok gerçekçi olmak lazım. Gerçekçi kararlar vermek için doğru yönde ilerlemeliyiz. Örneğin üniversite sınavında öğrenci herhangi bir bölümü kazanıyor. Ama istemediği bir bölüm olabiliyor. Onu okuyor bitiriyor sonra da bambaşka bir alanda çalışıyor. Bu çok yanlış. Çok küçük yaşlardan itibaren insanın yeteneğine göre bir eğitim alması bu yeteneğe yönelmesi gerek.

YK: Başarılı bir müzisyen olarak biz gençlere ne gibi önerilerde bulunursunuz?

Sizler cumhuriyetin en parlak çocuklarıdır. Hepimiz Atatürk'ün bizlere sağladığı imkânlar sayesinde bu günlere eriştik. Size sağlanan bu imkânların değerini ve kaynağını çok iyi bilip hiç taviz vermememiz lazım. Ne iş yaparsanız yapın ama en iyisini yapın. Bu da lafla değil kesinlikle çok çalışarak olur. Ayaklarınız yere basacak, güçlü olacaksınız. Güçlü insana kimse bir şey yapamaz. Size her şey sunulmuş, alabileceğiniz en iyi yerde, en iyi eğitimi alın.

YK: Bize zaman ayırdığınız değerli bilgilerinizi paylaştınız. Çok teşekkür ederiz.

Ben de çok memnun oldum, asıl ben teşekkür ederim.

Halide Zehra ONAT
Müzik Öğretmeni

reçetesiz ilaç

Müzik, hayatımızın olmazsa olmazlarından. Anılarımız müzikle hatırlanır, sevdiğimizimize özel şarkılarımız vardır. Eğlenirken, dinlenirken, hüzünlenirken, coşarken kısacası hayatımızın her safhasında müzik içimizdedir.

Daha anne karnında başlar müzikle tanışmamız. Dünya'ya geldiğimizde ninnilerle uyuruz, sevdiğimiz müzikle yemek yedirebilir annelerimiz. Oğlum henüz dünyaya gözlerini açmadan, ona hikâyeler okurdum. Her gün belli saatlerde Mozart dinletirdim. Elvis Presley'in Love Me Tender isimli parçasını söyledim. Doğduktan sonra ne zaman çok ağlasa, Love Me Tender'a başlayınca mutlu olur gülümserdi. Mozart dinletmenin anne karnındaki bebeklerin zekâsını geliştirdiğini biliyordum.

Öğretmenlik hayatımın en özel, en sevdiğim tarafı müzik çalışmalarımız, yani koro ve orkestra... Bu çalışmalar, hele de ürünümüzü paylaştığımızda inanılmaz keyif verir bizlere. Öğrencilerim ve ben bütünleşiriz, gözlerimizle konuşur, bakışlarımızla anlaşırız ve bu duygumuzu sesimizle, sazımızla bizi izleyenlere de yaşatırız. Konserler, törenler bizim ürünlerimizin can bulduğu yerlerdir. Çanak kale şehitlerinde ağılatır sesimiz, 19 Mayıs'ta coşturur izleyenleri. Her anlamlı günü en güzel yansıtan hiç şüphe yoktur ki müziktir.

Sizlere müzik dinlemenin iyileştirici etkilerinden bahsetmek istiyorum. Uzun yıllardır tıp alanında bu konuda inanılmaz başarılar kaydediliyor. Huffington Post, müziğin fiziksel acıyı dindirmeden, hafızayı geliştirmeye kadar birçok yararı olduğunu açıkladı.

• Drexel Üniversitesi kanser hastaları üzerinde yaptığı çalışmalarda müzik terapisiyle kaygılarında azalma görmüş. Health Day'in açıklamalarına göre Cochrane Collaboration tarafından 1891 kanser hastasında kaygı azaldığı ve tansiyon oranlarında pozitif gelişme görüldüğü kaydedilmiş.

• Gothenburg, üniversitede yapılan doktora tezinde her gün müzik dinlemenin stresi azalttığı ve daha pozitif duygulara sahip olunduğunu belirtiyor. Tez yazarı Marie Helsing "Bu araştırma sonucuna göre, tüm insanlarda aynı etkiyi yapıyor diyemeyiz, farklı insanlarda o anki ruh hallerine göre farklı etkileşim oluyor. Pozitif etki almak için sevdiğiniz tür müzikleri dinleyin" diyor.

• Time'in haberine göre ameliyat sırasında müzik dinleyebilmek stresi azaltıyor. Cleveland Kliniğinde'ki araştırmacılar, özellikle Parkinson hastalığında, beyin ameliyatları sırasında etkili olduğunu belirtiyorlar. Sakinleştirici tonlarındaki müziklerin, hızlı ritimlere göre daha çok rahatlatıcı sonucuna varmışlar.

• Maryland Medicial Center araştırmacıları müzik ve kalp sağlığı arasındaki ilişki üzerine çalışmışlar. Neşeli müzik dinlemenin kan damarlarına daha fazla kan akışı sağladığını bulmuşlar. %26 oranında arttığı gözlenirken, endişe ve korku içeren müzik dinleyenlerde bu oranın %6 olduğu saptanmış. Utah Üniversitesi Araştırma Merkezi ise müziğin endişe eğilimini azalttığından insanların daha az acı hissettiğini söylüyor.

• 2011'de Neuropsychology dergisindeki makalede 60 ve 83 yaş arası 70 kişi arasında yapılan araştırmada, müzik eğitimi alanların daha keskin zekâya sahip olduğu belirlenmiştir.

• Finlandiyalı araştırmacılar, felçten sonra müzik dinlemenin tedavide yardımcı olduğunu bildiriyor. 2008'de "Brain" dergisinde yayınlanan makalede, müziğin kelime hafızasını ve felçli hastalarda dikkati geliştirdiği açıklanmış.

• Michigan Üniversitesi müzik okulu müziğin insan sağlığı üzerindeki etkilerine dair bir liste yayınlamıştır. Bu listenin en ilgi çeken maddesi bağışıklık sistemimizde önemli yere sahip olan interleukin 1'in seviyesinin arttığıdır. 15 dakika bile bu artış için yeterlidir.

• Dr. Oliver Sacks kitabında "Güçlü bir ritim ve melodi beyinde sözcüklerden çok daha fazla yer kaplar." diyor. Afazi hastalarının tedavisine müzikle başlanması da sanırım ne kadar müzik canlısı varlıklar olduğunun göstergesi...

15.yy'da Türk tabipler akıl hastalarını müzikle tedavi ederken, aynı dönemde Avrupa'da akıl hastaları cadı diye yakılıyordu." Uzun lafın kısası "Müzik ruhun gıdasıdır." Her gününüzün müzik dolu olması dileğiyle...

Fatma ÇELİK
TDE Öğretmeni

çok hakkın geçti, helal et

Atatürk tarih boyunca bir kalkınma ve uygarlık simgesi olmuştur. O'nun büyüklüğü ve prensipleri onu özel günlerde hatırlamakla kavranabilecek bir şey değildir. Bir ülke için nasıl ki en kıymetli hazine bağımsızlık ve kendi kaderine sahip olmaksa, Atatürk inkılaplarının ana hedefi de bu millî hazineyi sağlamak ve pekiştirmektir.

Atatürk'le ilgili anıların çoğunda onun devlet adamlığı, askerliği, kumandanlığı, önderliğianlatılır. Bunlar elbette anlatılmalıdır. Ama Atatürk'ün bir de her insan gibi duyguları, sevinçleri, hüznüleri, hoşlandığı veya hoşlanmadığı şeyleri vardır. İşte sizlere bunlardan, pek bilinmeyen yönlerinden bir yelpaze sunmaya çalışacağım.

On beş yıl yanında bulunup özel odasına ve günün çeşitli saatlerinde evine giden Falih Rıfkı Atay: "Kendisini bir defa tıraşsız, hasta olduğu zaman bile pijamalı da olsa, üstüne başına itina etmediği tek bir gün bile görmedim." diyor.

Çok şık ve zarif giyinirdi. Ülkede yerli malları kullanım seferberliğinin başlatılmasından sonra yabancı kumaşlardan yapılmış elbiselerini kaldırmış, yerli kumaşları tercih etmişti. Takım elbiselerinin tasarımlarını hep kendisi çizirdi. Dolabına girmeyen tek renk laciverti. Gömleklerinin hepsi beyazdı. 43 numara siyah rügan ayakkabı giyerdi. Boyu 1.74, kilosu 76 idi.

Söyler ve dinlerdi. Yalnız kendi düşündüklerini herkese anlatmak değil, herkesin düşündüğünü de kendi anlamak, türlü memleket seslerini duymak meraklısı idi. Birkaç saatlik dağınık ve sıçramalı sohbetlerden sonra, derleme ve toplama yapar; mantıklı, açık ve iyi çerçeveli bir düşünce eseri verirdi. Bilmediklerini, sofralarında bilenlerden öğrenirdi. Bu yüzden davetliler daima pek çeşitli olmuştur. Bazen bir meseleyi daha fazla deşmeye misafir çeşidi elverişli olmadığı zaman: "Galiba yorulduk." der, meclise son verir, vedalaşmak üzere elini sıkınlardan bir takımına usulca: "Siz biraz daha kalınız." derdi.

Sofra bir imtihan meclisi idi. Hiç söylemeksizin, hissettirmeksizin, bir görevde kullanacağı adamları, yoklardı. Hükmünü kolay verir, çok defa aldanmazdı.

Çok muntazam, çok dikkatli bir insan olduğu için sofrasının da muntazam olmasını isterdi. Onun için sofraya otururken her şeyin yerli yerinde, düzgün halde bulunmasına özellikle ve bizzat dikkat ederdi. Sofranın tanziminde, sofranın örtüsünde, tabaklarda, çatal, bıçaklarda bir çarpıklık, bir yanlışlık görse bunları bizzat düzeltir ondan sonra sofraya otururdu.

Atatürk'ün özenerek yemek seçmesi veya şu yemeği isterim diyerek yemek ısmarlaması pek görülmemiştir. Sofraya ne cins yemek gelirse onu yerdi. Yemeklerden Manastır Askeri Lisesi yıllarından kalma bir alışkanlıkla hayatı boyunca en sevdiği yemek kuru fasulye ve pilav olarak kaldı. Patlıcan karnıyarık ile pilavı birbirine karıştırıp yemekten çok zevk alırlardı. Gece yarısından sonra veya gündüzün herhangi bir saatinde karınları acıktığı zaman ilk akıllarına gelen omelet olurdu. Tatlıya düşkün değildi ama canı tatlı istediğinde çok sevdiği gül reçelini tercih ederdi.

Atatürk hayvanları çok sever, çevresinde bulunanlardan da onlara iyi davranılmasını isterdi. Bu sevgi özellikle at ve köpek üzerinde yoğunlaşmıştı. Çok sevdiği atının ölümü üzerine evladını kaybetmiş gibi ağlamıştı. Atatürk'ün en bilinen iki köpeği "Alber" ve "Foks" adlarını taşıyordu. Bunlardan Alber'i Kurtuluş Savaşı sırasında esir düşen bir Yunan subayından, Foks'u ise Yalova gezisi sırasında yavruyken almıştı. Sahibine çok bağlı olan Foks kimi zaman yaptığı yaramazlıklarla Atatürk'ü güldürürdü,

yatağının ayakucunda uyur ve yemek masasının altında otururdu. Kuşları da çok sevdi. Çankaya Köşkü'nde özel bir bakıcının ilgilendiği güvercinleri vardı.

Cephelerde düşmanla göğüs göğüseye savaşmış biri olarak en ilginç özelliği savaş meydanları dışında kan görünce fenalaşmasıydı. Gittiği yurt gezilerinde kendisi için kurban edilen hayvanlara bakamaz, böyle durumlarda ya sırtını döner ya da kesilmelerini engellerdi.

Pekiye Atamızın en çok sevdiği çiçeği biliyor musunuz? Ruşen Eşref Ünaydın anlatıyor; "Bir gün Birleşik Amerika eyaletlerinin birinden bir adam O'na bir mektup göndermişti. Diyordu ki; "Ben bölgemin en ileri gelen bahçıvanıyım. Sizin çok büyük bir adam olduğunuzu biliyorum. Eserinizin tutkunuyum. Hangi çiçeği en çok sevdiğinizi bana yazmak lütfunda bulunursanız onun en güzel cinsine sizin adınızı vereceğim. Gazi bana şöyle emretti; 'Nazik ilgisinden duyulduğumu ve gereken teşekkürü tarafımdan kendisine bildiriniz ve deyiniz ki; Ben en çok al karanfil severim.' "

En sevdiği dans vals idi. Müzik zevki çeşitlilik gösteriyordu. Klasik Batı müziğinin dışında Anadolu ezgilerini de severek dinlerdi. Rumeli türküleri ve zeybek havalarını özellikle severek dinler, bazen eşlik ederdi.

Ömrü yetseydi, Cumhuriyet devrimleri tam anlamıyla yerleştikten sonra bir dünya turuna çıkıp Türk dili ve tarihi üzerindeki çalışmalarını genişletmek en büyük hayalidir. Binlerce kitabı vardı ama bunların arasında bir tanesini, hayatı boyunca, hatta cephelerde bile başucundan ayırmadı. Reşat Nuri Güntekin'in "Çalıkuşu" romanını hep yanında taşır, her gün rastgele bir yerinden açar, birkaç sayfa okurdu.

Temiz bir Türkçe ile konuşurdu. Ancak bazı kelimeleri Rumeli ağzı ile telaffuz ederdi. En çok kullandığı kelime "yani" idi. Askeri lisede öğrenmeye başladığı Fransızca'yı sonraki yıllarda geliştirdi. Zengin bir kelime bilgisi vardı. Konuşurken araya Fransızca sözlükler de eklerdi. Eğitim hayatı boyunca en başarılı olduğu ders matematikti. Pozitif bilimlere ilgisi ömür boyu devam etti.

Evet, Mustafa Kemal Atatürk'ü böyle bir yazıya sığdırmak elbette mümkün değil. 1881 yılında başlayıp 1938 yılında 57 yaşında noktalanmış bir yaşamın hangi kesitini hatta hangi saatini bir yazıya sığdıracağınız? Her günü büyük kalabalık içinde geçen ancak belki de yapayalnız olan bir yaşam... Ve ömrü, ülkesinin iç ve dış çıkarlarını korumakla geçen bin bir badire atlattığı hepsinden de şan ve şerefle, açık alınla çıkmış bir devlet adamı...

Ölüm yıldönümlerinde onu anarız, bu bizim için bir borçtur. Üzülürüz, bu da hissi bir ihtiyaçtır. Ama asıl yapacağımız şey onun hareket ve sözlerini hatırlayarak, Türkiye'yi yükseltmek için çizdiği yolda doğru dürüst yürümeyi sağlamaktır.

Bizler onun yolunda giderek ona duyduğumuz şükranı kanıtlayacağız. Buna bütün içtenliğimizle söz veriyoruz. 10 Kasım 1938'de kaybettiğimiz Atatürk "Sen ölmedin, kalbimizde yaşıyorsun." diye nutuklar atarak değil, onu kendimizde yaşatabilsek, yaşar. Kuşaktan kuşağa onun emanetini, vatani devralan gençlik, birer Atatürk olursa ölümsüzleşir. Bugün her Türk genci "Ben Atatürk'üm." diye haykırmalı.

Seni her gün saygıyla anıyoruz. Seni çok seviyoruz, nur içinde yat Atatürk. Bugünlere senin sayende geldiğimizi asla unutmuyoruz. Bize ve memleketimize çok hakkın geçti. Helal et.

Kumaş denince...

62. yıl

AYHAN KUMAŞ & HAZIR GIYİM

Mağaza : Ziya Gökalp Caddesi 14/A Kızılay – ANKARA
Telefon : 0312 430 55 99 0312 430 56 16 Fax : 0312 431 05 43

İmalat : Tuna Caddesi No: 22 Yenışehir – ANKARA
Telefon : 0312 435 09 84
www.ayhanmagazalari.com

hanteks

Söyleşi köşemizin bu bölümünde, Okul Meclisi Temsilciliği ve Kültür Edebiyat Kulübü olarak okulumuzda bu yıl göreve başlamış olan Okul Müdürümüz Sayın Durmuş Bozkurt'u sizlere tanıtmak istedik. Bize zaman ayırdığı için kendisine şimdiden teşekkür ediyoruz.

Biraz geç de olsa size okulumuza hoş geldiniz demek istiyoruz. Arkadaşlarımız Kültür ve Edebiyat Kulübü adına, ben ise Okul Meclisi Temsilcisi olarak söyleşi teklifimizi kabul ettiğiniz için size teşekkür ediyoruz. Bize kendinizi tanıtır mısınız? Hangi okullarda okudunuz? Nasıl bir öğrencilik hayatınız oldu?

Öğretim hayatım Ankara'da geçti. Üniversiteyi de Ankara'da okudum. Gazi Eğitim Fakültesi mezunuyum. Yüksek lisansımı da Gazi'de yaptım. Öğrencilik hayatım başarılıydı. Normalde bitirilemez denilen Gazi Eğitim Fakültesi Fizik Öğretmenliği bölümünü 4 yılda bitirdim.

Okulumuza atanmadan önce okulumuz hakkında neler biliyordunuz? Okulumuza geldiğinizdeki izlenimleriniz ve şimdiki değerlendirmeleriniz neler?

Bu okul açıldığından itibaren benim bu okulla sürekli bağlantılarım vardı. Burada birçok öğretmen arkadaşlarım, eşleri hatta kardeşleri var. Tanıdığım öğrenciler de vardı. Bu nedenle bir sıkıntı yaşamadım.

Mesleğinizden memnun musunuz? Bu mesleği hayal etmiş miydiniz?

Aslında bu mesleği hayal etmemiştim, ama bizim dönemimizde bilinçli bir yönlendirme olmadığı için rastgele bir tercihle öğretmenliği seçtim. İşin içine

grip işinizi layıkıyla yaparsanız işinizi seversiniz. Yaptığım işten zevk alıyorum. Birilerine yardımcı olmayı başarabilmek, benim için güzel bir duygu.

Yaşamınızda kendinize rol model aldığınız biri var mıydı ?

Yaşamımda kendime rol model aldığım biri kaybettiğim babamdır. On yıl önce kaybettim. Kendime model aldığım kişi aslında odur, yaptığım işi doğru dürüst en iyi yapmak adına.

Sizi çok etkileyen ya da yaşamınızda sizin için dönüm noktası olan bir olay var mı ?

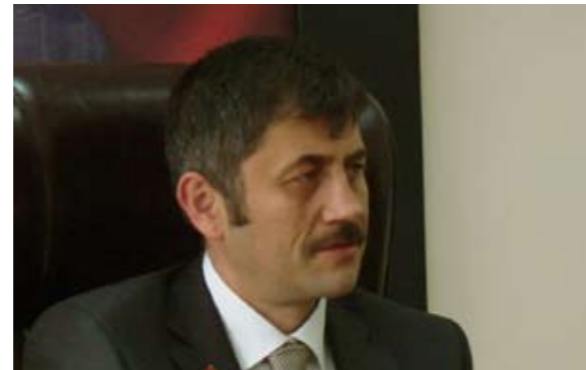
İlk kez öğretmenlik yaptığım yerde kar yağışı dolayısıyla okullar tatil olmuştu. O zaman yaşımız daha genç. Birkaç öğretmen arkadaşımınla beraber köyden ilçeye 18 kilometrelik yolu 50-60 santimetrelik karın üzerinde yürüyerek gitmeye karar vermiştik. Beraber yola çıktığımız üç kişi ile birbirimizden koptuk ve kaybolduk. Ben tipinin içerisinde tek başıma kaldım, onlar daha geride kaldılar. Yaklaşık üç saat kadar yürüdüm. Donmak üzereyken yolu açmaya gelen köy hizmetleri görevlileri tesadüfen beni buldular. Beni aracın içine aldılar, başkalarının da olup olmadığını sordular. İki kişinin daha olduğunu ama yerlerini bilmediğimi söyledim. Karları temizleyerek yolu açtılar. Birisini on dakika sonra öbürünü yirmi dakika sonra bulduk. Onlar da karın üstüne çökmüş, bitik bir haldeydiler. Hepimizi ilçeye geri götürdüler. Az kalsın donuyorduk. Bu olay benim hayatımın dönüm noktası olmuştur. Şu an hayatta olmayabilirdim.

Daha önce spor yaptınız mı hâlâ yapıyor musunuz?

Ben hiç spor yapmadım. Ama oturmayı pek sevmiyorum. Genellikle yürüyüş yaptığımdan böyle görünüyorum sanıyorum.

Kendinizi hangi etkinliklerle rahatlatırsınız? Neleri yapmaktan keyif alırsınız?

Ailemle vakit geçirmekten hoşlanırım. El becerileri olan bir insanım. Bir şeyleri tamir etmek benim hoşuma gider. Becerebildiğim her şeyi yaparım. Bu da beni hoşnut eder.

Sosyal medya hakkındaki görüşleriniz nelerdir? Sosyal medyayı aktif olarak kullanıyor musunuz?

Bir dönem kullanıyordum. Ama bazı yanlışlar gördüm. Bu yüzden artık çok fazla kullanmıyorum.

Sizi çok etkileyen ya da çok sevdiğiniz, unutamadığınız, bizlere de önereceğiniz bir kitap, tiyatro ya da sinema filmi var mı?

Var. Çok beğendiğim film Akıl Oyunları. Bir diğeri de Esaretin Bedeli. Bu filmi on kez izledim herhalde. Çok hoşuma gidiyor. Size de önerebileceğim eğer izlemediyseniz bu filmler var.

Sosyal medya hakkında olumsuz neler söylersiniz?

Genelde bu yaş grubundaki öğrenciler olumsuz olarak kullanıyor. Bazen karşı tarafı rencide edici durumlar olabiliyor. Bu öğrencilere o an hoş gelse de daha sonrasında olumsuz sonuçlar doğurabiliyor.

Bir yönetici olarak sizce ideal eğitim sistemi ve ortamı nasıl olmalıdır? Bu bağlamda ülkemizi ve okulumuzu nasıl değerlendirirsiniz?

Şu anı değil de yedi sekiz yıl öncesini düşünüyorum. Sizin ablalarınızın, ağabeylerinizin okuduğu dönemlerde eğitim sistemi bence daha kaliteliydi. Öğrenciler bunu daha sonra anlıyorlar. Mesela her gelen öğrenci bana diyor ki "Hocam biz o zamanlar neymişiz siz bize neler yapmışsınız?". Geçmişteki sistem daha kaliteliydi. Biz şimdi özgür bırakalım şunu yapsınlar, şunu düşünsünler diyoruz ama bu bize birkaç gömlek büyük geliyor.

Oğlunuzun ODTÜ'de okuduğunu biliyoruz. Hem bir eğitimci olarak hem de oğlu iyi bir üniversiteyi kazanmış bir veli olarak böyle bir başarıyı bizlerin de yakalaması için bizlere ve velilerimize neler tavsiye edersiniz?

Her zaman söylüyorum. Başarının sırrı tek cümle: "Anne, baba ve öğretmen sözü dinlemek." Bunu yapmazsanız başarılı olamazsınız. Beni gördüğünüz sürece bu sözün unutmazsınız. Ben yirmi üç yıldır öğretmenlik yapıyorum. Annesinin, babasının, öğretmenin sözünü dinleyip de başarılı olmayanı görmedim. Öğretmen-öğrenci ilişkilerinde öğretmen her zaman haklıdır. Ben bunu savunuyorum. Öğretmeniniz bir şey diyor ise bir bildiği vardır. Herkes en iyi üniversiteleri istiyor ama herkes ancak emeğinin karşılığını alıyor. Bir öğrenci mesela girdiği sınavda soruyu açıp da "Ben bu soruyu daha önce hiç görmedim." derse o soruyu yapamaz. Eğer "Ben bu sorunun benzerini gördüm." diyebiliyorsa onu yapma şansı oldukça fazladır. Tabii ki boş boş gezmeyeceksiniz. Başarılı kimseler ortada boş boş gezmez. Geçmişte çalıştığım bir okulda Türkiye yirmincisi vardı. O çocuğu çağırdım ve alt sınıflara: "Bu çocuğu tanıyor musunuz?" diye sordum. Kimse tanımadı. Üç yıldır bu okulda çocuk işine gücüne bakmış, boş boş dolaşmamış. Başarının birkaç ayağı var. Lise öğrencileri okulu gereksizmiş gibi görüyor ama okul başarıyı tetikleyici bir unsurdur. Geçen hafta buraya bir veli geldi. 11. sınıf öğrencimizin velisi. Çocuğunun derslerinde başarısız olduğunu nedenini anlamadığını söyledi. Ben de numarasını sordum baktım E-okul'a. Çocuk ikinci dönem okula yirmi sekiz gün gelmemiş. Okula gelmeyen bir öğrenci başarılı olabilir mi? O zaman kimse gelmez okula evde yapardı bu işi. Sonuçta okul ciddi

“Bir grup insan her zaman aranan, diğer grup ise her zaman arayan insandır. Bu bakımdan Türkiye’de ilk on bine, on beş bine giren insanın öyle bir endişesi olmaz. Bu anlamda ciddi bir emek vermek, bir şeyleri feda etmek gerekiyor.”

anlamda itici bir güçtür. Siz hissetmeseniz de okul motive edici bir ortamdır. Okulda başarısız öğrenci de, başarılı öğrenci de sizi çalışma anlamında motive edebilir. Bunu değerlendirmelisiniz.

- Bir veli olarak ne önerirsiniz?

Örneğin benim oğlum hiç devamsızlık yapmadı. Şimdi bakıyorum, “Bunlar on ikinci sınıf, bunlara yardımcı olun, bunların psikolojileri şöyle böyle.” şeklinde bir yaklaşım hakim. Sınava giren iki milyon kişi var. Siz böyle kendinizi başkalarından ayırırsanız olmaz. Hayatta her şey hep beklediğimiz gibi olmaz. “Okula gelmeyelim, böyle yapalım, şöyle yapalım.” böyle bir şey olabilir mi? Sınavda elde edilecek başarıda çocuğun okula bağlılığının, aile hayatının, beslenme düzeninin dahi önemi var. Herkes ne kadar emek sarf ettiyse karşılığını da o kadar alıyor. Eksik ya da fazla değil. Bundan emin olun.

- Size göre okulumuzun eksikleri neler? Bunları gidermek için ne yapılabilir?

Bence en büyük eksikliği okul bahçesinin küçük olması. Bir de spor salonunun olmayışı. Konferans salonumuz da yeterince düzenli değil. Konferans salonuyla ilgili girişimlerde bulunduk. Bahçeyi büyütmek konusunda yapabileceğimiz pek bir şey yok. Mini bir halı saha yaptırmak istiyoruz. Yapabilirsek bu bizim için iyi bir kazanç olacak. Ayrıca anaokulunun girişinin bizim okulun girişinden ayrılması için uğraşıyoruz. Çankaya Belediyesi ile görüşmelerimiz sürüyor. Girişin yan taraftan Dikmen Caddesi ile bağlantılı olması için bir girişimde bulunduk. Eğer bunu gerçekleştirebilirsek her iki okul için de iyi olacak. Biliyorsunuz arka bahçeye geçiş kapalı durumda.

Belki açılmasını istiyor olabilirsiniz fakat o zaman orası kontrolsüz bir nokta olur. Gerek öğrencilerimiz gerekse okul dışı kimselerin okula izinsiz giriş ve çıkışlarını takip etmek mümkün olmayabilir.

- Sizce okuldan izinsiz ayrılmak isteyen birini okulda tutmak ne kadar doğru?

Öğrencilerimizin güvenliği her şeyden daha önemlidir. Çok iyi hatırlıyorum. Ben lisede öğrenciyken yan sınıfımızdaki bir öğrenci grubu okul yönetiminden ve velilerinden habersiz okuldan ayrılarak Çubuk Barajı’na pikniğe gitmişlerdi. Geçirdikleri trafik kazasında o sınıftan üç öğrenci hayatını kaybetti. Olmaz diye bir şey yok. Bazen hayatta bir kere bir şey oluyor o da her şeyi alıp götürüyor. Eğer öğrenci okula gelmişse ben ondan sorumluyum. Akşama kadar hep tetikteyim, bir aşağı bir yukarı geziyorum. Kimseye zarar gelmesin diye. Okulun dışında da takip ediyorum sizi. Niye? Çünkü anne ve babanız yokken biz sizin anne ve babanız olmak zorundayız.

- Neden bu kadar sert görünüyorsunuz? Okulda disiplini sağlamak için mi? Yoksa günlük hayatınızda da böyle misiniz?

Ben genelde disiplini seven biriyim. Aslında geçmişte daha fazla disiplinliydim ama şimdi daha rahat bir yol izliyorum. Daha çok tatlı sert bir insanım. Yani öyle görüyorum ben kendimi. Başarının sırrının anne, baba, öğretmen sözü dinlemek ve disiplinli olmaktan yattığını söylemişim.

- Çok uyumlu giyiniyorsunuz. Bu uyumu kendiniz mi sağlıyorsunuz?

Ben genelde uyumlu giyinmeye çalışan birisiyim. İnsanın dış görünüşü neyse iç dünyası da odur. Dış görünüşü dağınık olan adamın iç dünyası da dağınıktır. Dağınık giyinenlere bakın genellikle okula geç kalan, disiplin ve düzenden hoşlanmayan insanlardır. Bugün okula geç gelen yarın işe de geç gider. Bu hep böyledir. 23 yıldır çalışıyorum ama hiç okula geç kalmadım. Çünkü kendimi sorumlu hissediyorum. Öğrenciyken de hiç geç kalmazdım. Öğrencilikte neyse iş hayatında da aile hayatında da öyle oluruz.

- Okullar sürekli mezun veriyor. Sanki hep iyi yerler dolacak gibi geliyor bize. Sizce bizim iş kaygımız olmalı mı?

Başarılı insanların hiçbir zaman öyle endişeleri olmaz. Siz Türkiye’de ilk on bine, on beş bine girdiğinizde her zaman aranan kişi olursunuz. Bir grup insan her zaman aranan, diğer grup ise her zaman arayan insandır. Bu bakımdan Türkiye’de ilk on bine, on beş bine giren insanın öyle bir endişesi olmaz. Bu anlamda ciddi bir emek vermek, bir şeyleri feda etmek gerekiyor.

- Bize zaman ayırdığınız için size çok teşekkür ederiz.

Ayhan SÜMER

1930 Ankara Nallıhan doğumlu olan Sn. Ayhan Sümer, Hafız Mustafa Sümer’in 4 çocuğundan üçüncüsüdür. Babası Mustafa Sümer’ in 1938 yılında çocuklarını okutmak için Ankara’ya göç etmesiyle birlikte Ayhan Sümer’de bu tarihten itibaren Ankara’da ikamet etmeye başlamıştır.

Mimar Kemal İlkokulu ve Taş Mektep’ten sonra Ankara Gazi Lisesinden mezun olan Ayhan Sümer, küçük yaşlardan itibaren önce babasına yardım ederek, 1953 yılından itibaren de kendi firmalarını kurarak, Ankara ve İstanbul’da halen sürdürmekte olduğu tekstil ticareti ile uğraşmaya başladı.

Nallıhan Vakfı ve Ankaralılar Vakfı başta olmak üzere birçok vakıf, demek ve spor kulübünde kurucu, yönetici ve başkan olarak görev yapmıştır.

Bu faaliyetlerinde özellikle insana yatırım yapılmasını ve eğitime önem verilmesini prensip edinen Ayhan SÜMER, öğrenci yurdu ve okullar yaptırmaya yanında başarılı öğrencilere burs verilmesine önderlik etmiş ve eğitim alanında önemli maddi destekler sağlamıştır. Yaptığı bu çalışmalar ve bir vergi mükellefi olarak aldığı derecelerle TBMM Üstün Hizmet Ödülü dahil, manevi değeri yüksek pek çok ödülle layık görülmüştür.

Serpil Sümer ile evli olan Ayhan SÜMER, bir oğul ve iki torun sahibidir.

“Yaptığım işin en iyisini yapacağıma dair kendime söz verdim.”

“İnsanların yaşadığı ülkeye, yaşadığı şehirlere birtakım borçları vardır. Bunları ödemesi gerekir.”

Hizmetlerinden bazıları:

Nallıhan Vakfı başkanlığı, 2008 itibarı ile başarılı 930 öğrenciye karşılıksız burs, Nallıhan’da 58 Anadolu Öğretmen Okulu öğrencisinin yararlandığı, her odasında banyo ve sıcak suyu bulunan Hafız Mustafa Sümer Kız Öğrenci Yurdu. Çeşitli ihtiyaç sahiplerine sosyal yardımlar sağlamış ve çeşitli toplantılar organize etmiştir. Eğitim seferberliği nedeni eğitime önemli miktarda nakit katkı sağlamıştır.

16 yıl Gençler Birliği Spor Kulübünün II. Başkanlık, Basın Sözcülüğü ve Profesyonel Takımdan sorumlu başkanlık görevlerini yürütmüştür.

ANAÇEV Kurucu Kurul Üyesidir. Eğitim %100 Destek Projesinde Ankara Dikmen semtinde toplam 20 derslikten oluşan Ayhan Sümer Anadolu Lisesi ve Serpil Sümer Anaokulunu yaptırmıştır.

1997 yılında Ankara’da en fazla vergi ödeyenler sıralamasında 15’inci, 1998 yılında 24’üncü olup her yıl ilk 100 arasında bulunmaktadır.

Ankara ve ülkemiz yararına yapılan pek çok etkinliğe katılmış, maddi ve manevi destek sağlamıştır.

Yaptığı çalışmalar nedeni ile çeşitli kuruluşlardan pek çok Ödül, Plaket ve Takdimname’ye layık görülmüştür.

2008 Yılında TBMM Üstün Hizmet Ödülü verilmeye layık görülmüştür.

Babam

Babasızlık can eksikliğidir. Babası ölen kızlar her an ağlamaya hazırdırlar. Gidip baktığınızda her an akacak yaş vardır gözlerinde.

Ben iki yaşındayken öldü babam. Küçükken pek hissetmedim yokluğunu. Çünkü baba diyerek büyüdüğüm bir dedem vardı. Bana hep sınımsız davrandı. Babamın eksikliğini hissettirmemek için elinden geleni yaptı. Aslında dedem değil, eniştem. Ama dede demeye alışmışım. Dedemi bu kadar sevmemin nedeni küçükken uzun süre onlarla kalmam sanırım. Babam hastayken annem babamla hastanede kaldığı için halam bakmış bana. Dedem, babama en çok ihtiyacı olduğu zamanlarda yanımdaydı. Beni herkesten çok önemserdi, kılıma zarar gelsin istemezdi. Zeytin gözlüm diye severdi beni. Aynı babaların kızlarına davrandığı gibi davranırdı bana. Dedemle uyurdum. Sarılır, başından öperdim. "Canım dedem" diye severdim.

Biraz büyümeye başladığımda babamın yokluğu kendini hissettirdi. Birinci sınıfa başladım. Herkes annesi ve babasıyla gelmişti. Küçük olsam bile içimde bir yerlerde hep baba özlemi duruyordu. İlkokul öğretmenim babamın öldüğünü biliyordu onun için bu konuyu açmıyordu ama benim içim içimi yiyor, "Baban ne iş yapıyor?" diye sorarlarsa ne diyeceğimi düşünüyordum. Neyse ki korktuğum olmadı. O yaşta kimse bunu düşünmezdi zaten, sadece eksiklik olarak gördüğüm için hep benimle geliyordu o his. Bu arada yazları halamla dedemi görmeye gidiyordum. Üç ay beraber kalıyor, zaman geçiriyorduk. Belki de dedemin yanında en mutlu anlarımı yaşıyordum.

Biraz daha büyüdüm. İlkokul bitti. Ortaokula geçeceğim zaman tam bir sene bunu düşündüm. "Baban ne iş yapıyor?" derlerse ne diyecektim? Bu soruya üç yıl boyunca "babam çalışmıyor" diyerek cevap verdim. Herkes babasıyla yaptıklarını anlatıyor, babasının fotoğrafını gösteriyordu. Uzun bir süre sakladım babamın öldüğünü. O konu açıldığı zaman hep kaçırıyordum ya da konuyu değiştiriyordum. Yedinci sınıfın yaz tatilinde bunun utanılacak bir şey olmadığını anladım. Babam ölmüş olabilirdi. Arkadaşıma babamın öldüğünü söyledim. Zor oldu ama başardım. Öldü demek o kadar kötü bir his ki. Artık saklamayacaktım ama insanları ne yapacaktık? "Baban iyi ki ölmüş.", "İyi ki baban yok." diyenlerle doluydu etrafım. Başlarda buna da üzülüyordum, hatta üzülmekten de

fazlaydı bu. Sonra insanların beni üzmeye çalıştığını ve önemsememeye başladıkça bunu bıraktıklarını fark ettim. Önemsemiyor gibi göründüm hep. Daha 10-11 yaşlarındaydım. Babam öldüğü için annemin ölmesinden de korkuyordum. Annem dışarı çıkınca sürekli arıyor, "İyi misin?" diyordum. O yaz dedemlere bile gitmemiştim. Zamanla geçmeyince annem psikoloğa götürdü beni. İlaç verdi doktor. Başka türlü atamıyordum bu düşünceleri, başka türlü uzaklaştırıyordum bu özlemi.

Artık aklım başımdaydı. Bu sefer de babamın ölmesinden sorumlu diye tanrıyı suçlamaya başladım. Sonuçta o alıyordu canları. O babasız bıraktı beni. Eğer gerçekten adil olsaydı ya benim babam ölmezdi ya da herkesin babası ölürdü.

Liseye başladım. Ve bu sefer etrafımda diğer insanlardan kimse yoktu. Kimse alay etmedi, kimse gülmedi. Aslında normal olan buydu. Artık insanlar kısmını atlatmışım ama kendi içimde hala babamla çatışıyordum. Neden böyle yaptın? Neden beni bırakıp gittin? Sen olsan hiç bir şey böyle olmazdı gibi cümleler vardı kafamda. Bunları yenemedim. Her kötü bir şey yaşadığımda hala onu suçluyorum.

Onu çok özleyorum, kokusunu bilmesem bile burnumda tütüyor. Diğer çocuklar gibi akşam kapıyı açıp "hoş geldin babacım" demek, pazar günleri elinden tutup gezmek istiyorum. Pamuk şeker alıp salıncakta sallansak da fena olmazdı. O kadar özledim ki sadece bir gün bile yeterdi. Doya doya sarılır bir sürü fotoğraf çekerdim.

Keşke onunla biraz zaman geçirseydim, tanıma fırsatım olsaydı, anılar biriktirseydik. Yazın beraber deniz kabuğu toplayıp salonun en güzel köşesine koyardık. Gazete okurken annem çayını ben şekerini götürürdüm. Geceleri sağına annem soluna ben yatardım.

Bazen Tanrı bana üzülüp babamı bana geri gönderecekmiş gibi geliyor. İstese yapabilir aslında. Daha rüyamda bile görmedim onu. Çünkü hayal meyal hatırlıyorum. Pek bir görüntü çıkmıyor aklıma. Oluşanlar da fotoğraflardan zaten.

Babası olanlar her ne olursa olsun asla kızmasın babalarına. İyi ki varsın deyip sarılınsınlar. Hayattalarken kıymetlerini bilsinler. Çünkü bütün babalar bir gün ölecek. Pişman olmaktansa yanınızdayken değer verin ve hissettirin.

Halide Ceren HAZAVİTLİGİL 9/C 191

Yalnızlık

Yalnızlık bazen huzurdur insan için, bazense hüznün. Bazen korkudur, korktuğudur, kaçtığıdır; bazense yıllardır aradığı. Aslında yalnızlık çok karışık bir kavramdır. Sadece onu nasıl yaşadığına bağlı.

Her yer ne kadar kalabalık değil mi? Caddeler, otobüs durakları, alışveriş merkezleri, herhangi bir iş için beklediğin sıra hatta belki şu an etrafın bile kalabalık. Her yer insan seli. Bazen kalabalıktaki insanlardan sesini bile duyamaz olursun. Bir uğultu kaplar her tarafı. Bu gürültüde bile yalnızsındır aslında. Herkes bir arada ama herkes tek başına. Herkes birlikte ama herkes yalnız.

Yalnızlık çok eski tarihlere dayanır. Yalnız doğar çünkü insanlar. Yalnızlığa doğarlar belki de. Bir süre sonra da yalnızlığa doyarlar zaten. Kulağına fısıldanan ilk 'hoş geldin.' cümlesi duyup duyabileceğin en samimi cümledir. Her harfin altında birliktelik yatar çünkü. Yıllar geçtikçe ve insan büyüdükçe bu sevgi de yavaş yavaş azalır. Kelimeler samimiyetlerini yitirir, negatifleşir. Düşünceler, planlar hep kişisel çıkarlar üzerine kurulmaya başlanır ve sen de yavaş yavaş yalnızlığa mahkûm edilirsin. Bazı insanlar yalnızlığı kendileri seçerler. Bazılarına ise seçme şansı tanınmaz. Yalnızlaştırılırlar.

Yaşam içinde yaşam mücadelesi verirken yalnızsındır. Hayata karşı tek kişilik ordu olursun hep. Etrafına baktığında kimseyi bulamama olasılığın hep çok yüksektir. Geçmişin kendi başına kazandığın ve kaybettiğin mücadelelerle doludur. Kendi cephenin tek askerisin.

Ölürken de yalnızsındır. Tabutun etrafındaki yabancı elleri hissedebilseydin eğer, anlardın. Kulağına fısıldanan o ilk cümledeki samimiyet kaybolmuştur. Bu sefer 'iyi bildik.' derler. Yanında olmadılar. Sen savaşırken elinden tutmadılar, koluna girmediler ve seni hiç tanımadılar. Ama seni hep iyi bildiler. Ne kadar samimi değil mi? Samimi bir ikinci cümle yoktur çünkü. O da başta söylenmiştir.

Herkesin hayatında bir yalnızlık anı olmuştur. Kimileri yalnız kalmıştır, kimileri yalnızdır, kimileri de yalnız kalacaktır. Yalnızlığı biz yarattık. Hem kendi üzerimize hem de başkalarının üzerine yakıştırdık. Kimine öyle yakıştı ki bir türlü çıkaramadı üzerinden.

Yalnızlık en büyük acıyı, aynaya her baktığında kendi yüzünden başka bir yüz göremeyeceğini bildiğinde, sevdiği kişinin artık olmadığını bile bile yaşamak zorunda kaldığında verir insana. Çünkü yalnızlık insanın mutlu olduğunda gözlerindeki ışığın yansımaları bir başka insanın da gözlerinde görememesidir. Çünkü yalnızlık, hüznü sadece kendinle paylaşabilmendir.

Ama merak etmeyin yalnızlık iyi şeydir herkes gider ama o gitmez. Her şeyi paylaşabilirsiniz ama onu paylaşamazsınız. Ne demiş şair: "Yalnızlık paylaşılmaz, paylaşılrsa yalnızlık olmaz."

Elzgi KARADAĞ 9/A 109

Zamana Yolculuk

Yolculuk zamanlarının başladığı yıllar... Yanımda annem, babam, kısa süren ve uzun zaman aralıklarla yapılan yolculuklar... Yaşadığım ilin merkezine inmekti en uzun yolculuğum. O bile öyle farklı, öyle özeldi bana. O yollar bile uzun gelirdi bana, kapanıverirdi gözlerim. Oysaki severdim yolları. Güneşin bizi takip ettiğini sandığım yıllardı...

Sonra yolculuk sürelerim uzadı. Daha uzun süre oturdum o koltuklarda. Daha uzak yerlereydi yolculuk. Saatlerce olculuk yaptığımız zamanlardı. Daha dayanıklıydım artık yollara, ama yinede alışamadım evimden ayrılmaya. Annem, babam, kardeşim ve ben: aile yolculukları!..

Zamanla yolculuklar sıklaştı. Annem ve ben... Her ay zorunlu yapılan yolculuklar başladı. Her ay geri döneceğimden emin çıkıp hemen sonra geri döndüğüm zamanlar. Güneşin merkezde olduğunu onun etrafında döndüğümüzü öğrendiğim yıllar...

Yolculuk artık kısa ve sık. Şimdi yolculuklarım ayrılmaya alışmadığım evime. Sırt çantam, valizim ve ben. Tek bir yol arasında sürüklenen kitaplarım ve ben, sıkça yurt odaları. Fazlasıyla özlem artık gününbirlik bir misafirim evimde. Yolculuğun yıldızlar altında daha güzel olduğunu öğrendiğim zamanlar...

Eylül Melisa TURAN 9/D 247

Eksik Şiir

Biliyorum,
Sen gittiğinde bu şiir yarım kalacak.
Tüm satırların duygusu manasız bakacak.
Bana, sana ama bize değil.
Şimdiler bir şarkı çalıyor kafamda
Ayarsız kalp ritimleri falan filan...
Bilirsin belki, illa ki hissetmişindir
İçimdeki şelalelerin dans edişini
Veya sözlerinle terleyen avuçlarımı,
Kızaran yanaklarımı, gözlerimi kaçırışımlı...
Her yalanımda saçımın oynardım
"Sevmiyorum ben." dediğimi hatırla
Parmaklarım saçlarımin arasındaydı.
Pişmanlık bekli de tüm vücudumu sardı,
Kaçırdığım bakışların pişmanlığı
Ama yine de gülümsedik hayata karşı,
Hatalara karşı, ayrılığa karşı!
Belki de aklına gelmemişi hiç ayrılık
Aslında sensiz kalana kadar
Bu fikir bende de aydınlanmamıştı
Belki sensizlik fikri hiç uğramamıştı bu sokaklara...
Seninle ilgili düşüncelerimin hepsi mutlu, merak etme
Ayrılık saatini düşünmüyor onlar benim gibi.
Ancak senin gülüşün, senin bakışına katılmışlar.
Ama
Ben öyle değilim.
Çünkü sen gittiğinde bu şiir yarım kalacak.
Kâğıdın köşe bucağı ıslanmış,
Minik parçaları pencereye takılmış olacak.
Dayanamayacağım.
Özleyeceğim.
Hissetmek isteyeceğim bir defa daha,
Binlerce defadan sonra.
Toplayacağım,
Arayacağım tüm parçaları
Eski bir uhu ile yapıştıracağım belki
Ancak ne olursa olsun
Asla tamamlanamayacak şiir.
Hep eksik kalacak.
Çünkü sen olmayacaksın...

Cansu CANOLER 10/A 641

çocuk ve aile

"Çocukları başıboş ve kontrolsüz yetiştirmek değil anlatmak istediğim. Sokakta oyun oynamasına izin veren, arkadaşıyla tartıştığında müdahale etmeyen, kendi çözebileceği sorunları çözmesine izin veren bir aile olmalı."

Gamze ÖNCÜ
Rehber Öğretmen

Günümüzde anne ve babalar çocuklarını aşırı korumacı bir yaklaşımla ve de sınırsız hak ve özgürlüklerle yetiştirmeye başladı. Gelin bu şekilde yetişen ergen ve yetişkin bireylerin davranışlarında ne gibi durumlar görülüyor bir bakalım.

En başta ergen, sorumluluk alamıyor. Örneğin ödev yapma konusunda zayıf, zora gelince bahanelere sığınarak sızlanıyor. Olayları hep kendi bakış açısından değerlendiriyor. "Psikolojik sorunlarım var." "Ailem izin verse de sürekli cep telefonumla uğraşsam, artan zamanda da ders çalışırım." "Boyum kısa, kiloluym o yüzden makyaj yapıp bu kadar farklı giyinmeye çalışıyorum." "Ben yetişkinim, benimle çocukmuşum gibikonusmayın." deyip, odasını düzenli tutması istenince "Zaten sürekli ders çalışıyorum, okula ve dershaneye gidiyorum. Bir de odamı mı toplayacağım?" diye feryat eder. Erkek/kız arkadaş sorunu. Daha pek çok şey sıralayabiliriz.

Yetişkin olunca da kendini o kadar beğeniyor ki, "hep ben" olmaktan "biz" olmaya geçemiyor bir türlü. Evlendiği insanla da sorun yaşıyor. iş çevresinde, trafikte, komşusuyla, arkadaşıyla da...

"Empati" kelimesi moda oldu. Empati kuran insan kavramının arkası boşaldı. O zaman demek ki bizler çocuklarımızı yetiştirirken bir yerlerde hata yapıyoruz. Çocuklarımızı çok seviyoruz. Onlar için yapmayacağımız fedakârlık yok. Doğru annelik babalık böyle bir şey. Ama yanlış olan çocuklarımıza hayatta tek başına, sağlıklı ve bencil olmaktan uzak bir birey olabilmeleri için gerekli donanımı vermeyişimiz. Bunu ancak aile yapar. Okul ise genci destekler ve daha geliştirir.

Bunu nasıl yapabiliriz? Evde ta bebeklikten itibaren hayatta çok önemli olan değerleri verirken içini doldura doldura vermeliyiz. Objektif olmalıyız. Örneğin çocuktan özür ne zaman dilenir? Çocuk her üzüldüğünde, gönlünü almak ve anı kurtarmak için özür dilenmez. Sofraya oturtmak için "Bebeğim biraz önce sana bağırdığım için özür dilerim. Hadi gel de yemeğini ye." dediğiniz vakit, özür dilemeyi karşı tarafı kandırarak kendi istediğini yaptırmanın bir yolu olarak öğrenir.

Ergen çocuklara bebekken hitap ettiğiniz kelimeleri kullanmamak gerekir. Onlar toplumda birer birey. Sonra çevresinden beklediği ilgiyi bulamayıp sizden tekrar ve daha fazla ilgi ve şımartılma istiyorlar. Özellikle anneler bu isteğe seve seve cevap verip, maalesef bencilce bir sahip olma egosu ile kendilerine bağımlı bireyler yetiştiriyorlar.

Çocuklarımıza özgür ve kendi başlarına yapabilecekleri şeylerin sorumluluğunu vermek zorundayız. Okuldan geldiğinde kapıyı açarak içeri girebilmeli, ev halkı gelene kadar evde yalnız, kendisine ve çevresine zarar vermeden kalma yaşam becerisini edinebilmeli. "Bu da ne demek?" demeyelim. Çevremde bunu yapamayan o kadar çok çocuk ve buna fırsat vermeyen o kadar çok aile var ki. Hatalarından ders alması için fırsat tanımalıyız. Onları hayatımızın merkezine oturtup, kendilerinin mükemmel olduklarına inandırarak kendimizi, hele hele çocuklarımızı kandırmak doğru bir yaklaşım değil. Ancak bunun çok hassas bir nokta olduğunu da gözden kaçırmamak gerekir.

Çocukları başıboş ve kontrolsüz yetiştirmek değil anlatmak istediğim. Sokakta oyun oynamasına izin veren, arkadaşıyla tartıştığında müdahale etmeyen, kendi çözebileceği sorunları çözmesine izin veren bir aile olmalı. Çocuğumuzu aşırı korumacı bir yaklaşımla ve de sorumluluk almadan yetiştirsek, ileriki dönemlerde yapmadıkları, yapamadıkları veya olamadıkları şeyler için onlara söyleyebilecek hiçbir şeyimiz ya da onlar için yapabileceğimiz pek bir şeyimiz kalmaz.

Ahmet DURGUT
Kimya Öğretmeni

Son yüzyılda insan hayatına giren hormonlar ve tatlandırıcılar sağlığımız açısından çok büyük sorunlar yaratmakta ve bu tehlike her geçen gün artarak devam etmektedir. Hormonlu gıdalar sürekli tüketildiğinde vücut mekanizması kolayca bozulabilmekte ve birçok hastalık ortaya çıkmaktadır. Bağışıklık sisteminin bozulması demek hastalıklara davetiye çıkarmak demektir.

Yapılan araştırmalara göre sıklıkla tüketilen hormonlu gıdalar, vücuttaki hormon dengesinin bozulmasına, şişmanlamaya, yağlanmaya ve hücreleri zayıflatarak kanser yatkınlığını arttırmaya neden oluyor. Ayrıca hormonlu gıdaların şu hastalıklara da yol açtığı tespit edilmiştir; Obezite, uykusuzluk, yorgunluk, baş ağrısı, egzema, hafıza kaybı, depresyon, yüksek tansiyon, kalp-damar hastalıklar ve safra fazlarının oluşumu gibi.

sağlık elden gitmeden

Bütün bu olumsuzlukların yanında asıl düşündürücü olan ise, daha çok kazanmak uğruna en önemli değerlerimizden biri olan sağlığımızı hiçe sayan bu anlayışa gösterilen duyarsızlık ve tepkisizliktir. Sınırsız reklam imkânları ile sürekli "tüketime yönlendirilen" bizler, özellikle beslenme konusunda gerekli ve yararlı olandan yana seçici olmalıyız.

Hormonlu gıdaları nasıl anlarız?

Hormon takviyesi özellikle zamansız yetiştirilen ürünlerde çok fazla uygulanıyor. Bu nedenle, artık her mevsim her şeyi bulabilir olsak da, meyve ve sebzeleri normal zamanlarında tüketmeye çalışmalıyız.

Ayrıca meyve ve sebzeler bazı alışılmayan özellikleriyle de bize hormon kullanılıp kullanılmadığını belli ederler.

Şunlara dikkat etmek gerekir:

Domates çekirdeksiz, içi çok sulu ve boş ise,

Kabağın şekli bozuk ve çekirdeksiz ise,

Patlıcanın içi süngerimsi ve çekirdeksiz ise,

Biber aşırı büyük, etli, çekirdek evi boş ve etli kısmı sert ise,

Karpuzun çekirdek yerleri boş ise bunlardan uzak durmak gerekir.

Yediklerimiz ve içtiklerimizdeki bir başka tehlike tatlandırıcılarıdır.

İnsan vücudu kalorisiz yapay tatlandırıcılarda gerçek şekeri ayırt edemiyor. Uzmanlara göre; daha fazla yeme hissi ortaya çıkaran bu durum, vücudun daha fazla yağ depolamasına ve kilo almaya yol açar.

Günümüzde kilo probleminin çok yaygınlaşması

daha düşük enerji değeri olan yiyecek ve içeceklerle karşı ilgiyi artırıyor. Gün geçmiyor ki yeni yeni düşük kalorili diyet ürünleri market raflarında ortaya çıkmıyor. Ama artık uzmanlar yapay tatlandırıcıları, ne kadar sıfır kalorili olsa da diyetlere almıyor.

Yüzde 40 oranında sinirsel bir uyarıcı olan aspartik asit, yüzde 50 oranında fazla alındığında beyin için zararlı maddelere dönüşüyor. Aynı zamanda da kanserojen etki yapıyor. Bu madde vücuda girdiğinde beyne 'şeker geldi' komutu geliyor ve bedende insülin salgılanmaya başlıyor. Çevrede şeker olmadığı için insülin banda açlık şekerini düşürüyor, dolayısıyla da karnı acıkan insan daha çok yemeye başlıyor.

İç hastalıklar uzmanı Dr. Ayça Kaya, tatlandırıcıları önermediğini özellikle vurguluyor. Tatlandırıcıları yüksek dozda ve uzun süre kullanmak başta mesane kanseri olmak üzere bazı kanser türlerini arttırdığı biliniyor.

Ayrıca vücuttaki şekerleşme; kalp sağlığını tehdit ettiği gibi, damarlar sertleşir, tıkanabilir. Yüksek tansiyon, felç ve alzheimer gibi rahatsızlıklara sebep olur.

Yine yapılan araştırmalarda maalesef anne sütünde dikkat çekici oranda ilaç kalıntıları tespit edilmiştir. Bu çocuklarının sağlıklarının aynı zaman da geleceğimizin ciddi bir tehlike altında olduğunu gösterir.

Bizleri bu tehlikeden kurtaracak olan besinler, ekolojik ürünlerdir. Marketten hazır alınan bir kek yerine evde pişirilmiş bir dilim kek çok daha değerlidir. Hazır meyve suyu yerine süt ve ayran tercih edilmelidir. Margarinlerden kesinlikle uzak durulmalı, zeytinyağı ve tereyağı kullanılmalıdır.

Bütün bu olumsuzlukların yanında asıl düşündürücü olan ise, daha çok kazanmak uğruna en önemli değerlerimizden biri olan sağlığımızı hiçe sayan bu anlayışa gösterilen duyarsızlık ve tepkisizliktir. Sınırsız reklam imkânları ile sürekli "tüketime yönlendirilen" bizler, özellikle beslenme konusunda gerekli ve yararlı olandan yana seçici olmalıyız.

"Hastalık gelmeden sağlığın kıymetini bil." Tüm sevdiğimizle sağlıklı mutlu yarınlar.

Mehmet ÖZEN
Coğrafya Öğretmeni

Dünya'da başlıca 6 flora bölgesi bulunduğu kabul edilmektedir. Türkiye, Avrupa-Sibirya, Akdeniz ve İran-Turan flora bölgelerinin kesişim alanında bulunduğu için köken bakımından çok farklı bitki türlerinin komşu olmasına neden olmuştur. Ayrıca kısa mesafelerde değişen jeomorfolojik (yükseklik, engebe, eğim, bakı vb) ve klimatolojik (yağış, sıcaklık) koşullar ile göl (tatlı, tuzlu, sodalı), akarsu ve deniz biyomlarının fazla olması da biyoçeşitliliğe katkı sağlamaktadır. Bu etkenler nedeniyle ülkemiz farklı ekosistemlere, ekosistemlerin değişik formlarına ve bu formların da farklı kombinasyonlarına sahip olması bakımından biyoçeşitlilik açısından farklı bir kıta özelliği göstermektedir.

Ülkemizde güneyden kuzeye enlem, batıdan doğuya doğru ise yükseklik etkisiyle sıcaklığın azalması, kuzeyde ve güneyde kıyı çizgisine paralel yüksek dağ sıralarının bulunması bitki türlerinin dağılışını önemli ölçüde etkilemektedir. Kuzeyde ormanlar çoğunlukla kıyı çizgisinden başlamakla birlikte tahribatın fazla olduğu alanlarda güney ve batı kıyılarıdaki makilere benzeyen çalı formasyonlarına da (yalancı makipsödomaki) rastlanmaktadır. Tahribatın belirgin olmadığı sahalarda ise 0-800 m arasında gürgen,

kayın, kestane, ihlamur, kızılbaş ve meşe gibi geniş yapraklı ormanlar yer alır. Ayrıca bu ormanlar orman gülü, şimşir ve kızılçık gibi orman altı türleri bakımından da oldukça zengindir.

Kuzey kıyılarda 800-1600m arasında geniş ve iğne yapraklı türlerin bir arada bulunduğu karışık-karma yapraklı orman katı bulunur. 1600 metreden sonra oluşan soğuk ve nemli koşullar çam, köknar, sarıçam ve ladin gibi türlerden oluşan yaprak dökmeyen (iğne yapraklı) orman katı meydana getirir. Ağaç yetişme sınırı olan 2100-2200 metrelerden sonra ise özellikle Doğu Karadeniz'de "yayla" olarak değerlendirilen yüksek dağ çayırları (alpin çayır) katı görülür.

Güney ve Batı kıyılarında ise tahribattan kurulan alanlarda, kızılçam ormanları kıyıda itibaren başlar. Ancak kızılçam ormanlarının beşeri etkilerle yok olduğu alanlarda orman altı örtüsü ortaya çıkar. Maki adı verilen bu örtü yabancı zeytin, defne, sandal, zakkum, süpürge çalısı ve keçi boynuzu gibi türlerden oluşur. Makilerde tahrip edilemeyen "gariğ" adı verilen daha kısa boylu çalı formasyonları ortaya çıkar. Toraslarda 1000 metreden sonra ise köknar, sedir, ardıç ve karaçamlardan oluşan iğne yapraklı orman

katı yer alır. Bu bölgede 2300 metrelere kadar çıkabilen ormanlar bu metrelerden sonra yerini çayırlara bırakır.

Kuzeyde ve güneyde kıyı çizgisine paralel uzanan yüksek sıradağlar iç kesimlerde kuraklığa neden olduğundan bu alanlar orman örtüsü bakımından oldukça fakirdir. İç Anadolu, Doğu Anadolu ve Güney Anadolu toplam orman varlığımızın %20'sinden azına sahiptir. İç bölgelerdeki en önemli orman alanları Yozgat Çamlığı, Sarıkamış çevresindeki sarıçam ormanları ve Güneydoğu Toroslar ve Mardin Eşiği çevresindeki meşe ormanlarıdır.

Deniz etkisine kapalı olan iç bölgelerde ülkemizdeki en yaygın ot formasyonu olan bozkırlar yer alır. Bozkırlar sığırkuyruğu, çobanyastığı, devedikeni ve geven gibi türlerden oluşur. Tarihi kayıtlar ve doğal kanıtlar dikkate alındığında ülkemizin yüzde %70'inin doğal orman alanları olduğu görülür. Ancak şu anda ülke topraklarının %26'sı ormanlarla kaplıdır. Buna göre ülkemizdeki ormandan yoksun alanların büyük bölümü insanların ormanları tahrip etmesiyle bozkırlaşmıştır. Bu alanlar "antrapojen bozkır" olarak isimlendirilmektedir.

"Bilim İnsanları yakın gelecekte insanların ciddi bir beslenme ve su problemi ile karşılaşacağını tahmin etmektedirler. Bu durum ülkelerin sahip olduğu biyolojik çeşitlilik ve genetik kaynaklarını önemli bir güç durumuna getirmektedir."

biyoçeşitlilik

Ilıman kuşakta yer alan ülkemiz bitki çeşitliliği bakımından çevresindeki ülkelere göre farklı özelliklere sahiptir. Son yıllarda yapılan keşiflerle birlikte ülkemiz yaklaşık 12500 bitki türüne sahiptir. Türkiye'nin yaklaşık onbeş katı büyüklüğünde olan Avrupa kıtasında da 12000 tür bitkinin bulunduğu dikkate alınırsa ülkemizde biyoçeşitliliğin ne kadar fazla olduğu daha iyi anlaşılacaktır. Şu da unutulmamalıdır ki ülkemizdeki mevcut 12500 türün yaklaşık 3500'ü Dünya'nın başka yerlerinde yayılış alanı olmayan endemik türlerden oluşmaktadır.

Bir bölgede biyolojik çeşitliliğin azalması genellikle insan etkinlikleri ile ilgilidir. Biyolojik zenginliği azaltan nedenler ne olursa olsun onu korumak, yönetmek ve sürdürülebilir şekilde kullanmak yine insanların sorumluluğudur.

Sonuç olarak biyoçeşitliliğin zenginliği konu olduğunda, çeşitliliğin ekosistem, tür, gen ve biyolojik işlevler düzeyinde ele alınması ayrıca tarım, hayvancılık, ormancılık ve sanayi etkinlikleri açısından da değerlendirilmesi gerekmektedir.

Türkiye'de Endemik Türler

Endemik, Yunanca "endemos" kelimesinden gelir. Sınırlı yayılışa sahip bitki gruplarını ifade eden endemiklerin oluşumu iki şekilde açıklanır. Birincisi geçmiş jeolojik dönemlerde geniş yayılış alanına sahip bitkilerin daha sonra çevre koşullarının değişmesiyle alanı daralmış sadece çok özel çevre koşullarının bulunduğu mikroklima alanlarında tutunabilmiş olmalarıdır. Bu türler eski jeolojik devirlerden kaldığı için relik türler olarak da isimlendirilirler. İkincisi ise buzul devirlerinden sonra ortaya çıkmış yeni türler olabilirler. Bitki coğrafyaları buzul dönemi öncesinden kalan endemikler "paleoendemik", sonrasında oluşanlara ise "neoendemik" olarak isimlendirilirler.

Ülkemizde bulunan 12000'den fazla bitki türünün yaklaşık 3500'ü endemiktir. Coğrafi bölgeler bakımından bakıldığında Akdeniz'de 750, Doğu Anadolu'da 380, İç Anadolu'da 275, Karadeniz'de 220, Ege'de 160, Marmara'da 70 ve Güney Doğu Anadolu'da 35 endemik bitki türü bulunmaktadır. Geri kalan endemikler ise birden fazla bölgede yayılış göstermektedir. Bilim insanları yakın gelecekte insanların ciddi bir beslenme ve su problemi ile karşılaşacağını tahmin etmektedirler. Bu durum ülkelerin sahip olduğu biyolojik çeşitlilik ve genetik kaynakları önemli bir güç durumuna getirmektedir. Çünkü olası gıda sorunu durumunda doğal çevre kaynaklı baskılara dirençli ve verimin yüksek olduğu türlerin geliştirilmeleri için yabancı tohumların önem kazanacağı düşünülmektedir.

Ülkemizin Tek Biyosfer Rezerv Alanı

Biyosfer rezervi; Birleşmiş Milletler, UNESCO, MAB (Man And Biosphere) Sekreteryasınca belirlenen, biyoçeşitlilik açısından küresel düzeyde öneme sahip alanlardır. Bu alanlarda biyolojik çeşitliliğin korunması, ekonomik ve kültürel etkinliklerin doğal çevreyi bozmadan sürdürülebilir şekilde devam etmesi yönünde çalışmalar yapılır.

Ülkemizin flora bakımından en zengin alanlarından biri olan Doğu Karadeniz'in, Artvin Borçka yakınlarındaki Karçal Dağı eteklerinde bulunan Camili (Macahel) Havzası UNESCO tarafından 29 Haziran 2005 tarihinde MAB alanı olarak ilan edilmiştir. Ülkemizde tek olan Camili Biyosfer Rezerv alanlarından, Dünya genelinde 117 ülkede 621 adet bulunmaktadır.

Karçal Dağları'nın eteklerindeki Macahel Bölgesi'nin bir kısmı Gürcistan sınırları içinde kalmaktadır. 1921 yılında bölgede yer alan 18 köyde referandum yapılmış ve 12 köy Gürcistan, 6 köy ise Türkiye tarafında kalmıştır. Macahel Bölgesi'nin ülkemiz topraklarında kalan kısmı Camili olarak adlandırılmaktadır.

Bölgeye jeomorfolojik ve klimatolojik koşullar etkisiyle hem Türkiye hem de Gürcistan tarafından ulaşmak oldukça zordur. Bu nedenle Camili Bölgesi bakir kalmış, flora ve faunası bozulmadan günümüze kadar ulaşmıştır. Yüksekliğin 350

ile 3500 metre arasında değiştiği bölgede çok sayıda ekosistem ve tür bulunmaktadır. Avrupa ve Asya'nın en eski ılıman kuşak yağmur ormanlarının bulunduğu bölgedeki bitki türlerinin büyük bir bölümü endemiktir. Bitki örtüsündeki zenginliğe ek olarak Kafkas Arısı, Çengel Boynuzlu Dağ Keçisi, Dağ Horozu, Kafkas Engereği, Kafkas Semenderi, Kırmızı Benekli Alabalık Camili'nin eşsiz türlerinden bazılarıdır.

Bölgenin temel geçim kaynaklarından biri arıcılık, diğeri de son dönemde gelişen ekoturizmdir. Bal üretiminde yaygın olarak kullanılan Kafkas arısının saf halde bulunduğu bir alan olan bölgenin ıhlamur ve kestane balları dillere destandır. Ev pansiyonculuğu olarak gelişmeye başlayan turizm etkinlikleri içinde yaşlı doğal ormanlar, Maral Şelalesi ve Karagöl görülmesi gereken alanlardır. Ayrıca yaşları ortalama 70 olan yaşlılar korosunun dinlenmesi ve danslarının izlenmesinin de önemli bir deneyim olduğu vurgulanmaktadır.

Elif ÇAVDAR
Fizik Öğretmeni

CERN

Temel doğa bilimleri alanlarının başında fizik gelmektedir. Toplumsal gelişimimiz büyük bir çoğunlukla bu alanda elde edilen kazanımlarla gerçekleşmiştir. Elektriğin keşfinden kuantum bilgisayarlar, Kepler kanunlarından Gerasimenko Kuyruklu Yıldızı üzerine Philae mekiğinin indirilmesine, ilk nükleer bombadan CERN (Conseil Européen pour la Recherche Nucléaire), ITER (International Thermonuclear Experimental Reactor) gibi pek çok devletin üye olduğu devasa araştırmalara kadar. Bu bilimsel keşifler ve sonucunda gelişen süreçler toplumları derinden etkilemiş ve etkilemeye devam etmektedir.

Günümüzde en popüler konuların başında Avrupa Nükleer Araştırma Merkezi CERN' de yapılan çalışmalar gelmektedir. 1953 yılında 12 Avrupa ülkesinin yaptığı anlaşma ile deneysel sistemin kurulumu başlamıştır. Şu anda 21 üye ülke, 2 aday üye ülke ve ülkemizin de içerisinde bulunduğu 3 ortak ülkeden oluşmaktadır. CERN' de 113 ülkeden 10.000 in üzerinde bilim insanı çalışmaktadır. Büyük Patlamayı tekrar yaratmak için Büyük Hadron Çarpıştırıcısının inşası edilmeye şimdiye dek gerçekleşen en büyük bilimsel çabadır.

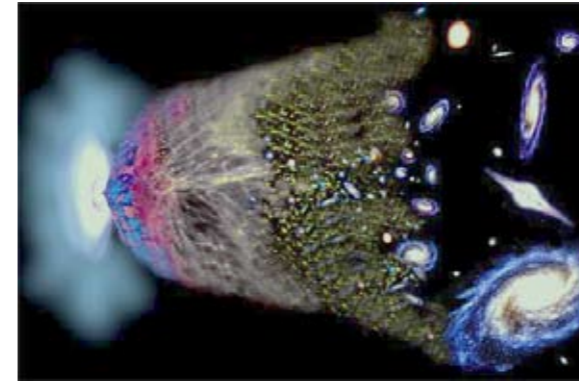
Büyük Hadron Çarpıştırıcısı dünyanın en büyük makinesidir. Şöyle ki; Yerin 100 metre altındaki hızlandırıcı 27 km büyüklüğünde 9 bin 300

mıknatıstan oluşmakta, sahip olduğu manyetik alan dünyanın manyetik alanın 150 bin katı büyüklüğündedir. Hızlandırıcı ile bir saniyede 600 milyon parçacık çarpıştırılmakta ve protonların çarpışmaları sırasında ortaya çıkan proton enerjisi ışık hızının yüzde 99,999 katıdır. Çarpışma sırasındaki sıcaklık ise güneşin merkezinden 100 bin kat daha fazladır.

Deneyin amacının bundan yaklaşık 14 milyar yıl kadar önce dünyanın oluştuğu patlama olarak kabul edilen "big bang" teorisini laboratuvar ortamında, Büyük Hadron Çarpıştırıcısı ile küçük parçacıklarda gerçekleştirmek ve dünyamızın nasıl oluştuğu, bir maddenin aslında ne olduğu ve nasıl meydana geldiğini gözlemleyebilmektir.

Her şey moleküllerden, moleküller atomlardan, atomlar atom altı parçacıklardan oluşuyor. Bilim adamları artık protonların ve nötronların kuark denen akıl almaz derecede minik taneciklerden oluştuğunu bunların da gluon denen daha da küçük taneciklerle birbirine yapıştırıldığını biliyorlar. Bu atom altı parçacıkların nasıl kütle kazandığı keşfedilirse "Kütlemiz neden var?" sorusunun da cevabını verilmiş olacaktır. Parçacık fiziğinin Standard Modeli'ne göre tüm temel parçacıklar kütleli olmalıydı. Halbuki atom altı dünyada kütleli parçacıklar olduğu gibi protondan çok daha ağır bazı kuarklar ve bozonlar da vardır.

Standart Model'de ufak bir düzenleme ile parçacıklar kütle kazanacak matematiksel forma sokuldu. Bu konuda çalışan Robert Brout, Francois Englert, Peter Higgs gibi kuramsal fizikçilerin hepsi kütle kazanımı için benzer bir mekanizma ileri sürdü. Bu mekanizmaya göre uzay zaman boşluğu yani vakum Higgs alanı denen bir alanla dolu idi ve her bir parçacık Higgs alanıyla etkileşiminin sonucu kütle kazanıyordu. Alanla daha çok etkileşen parçacıklar daha çok kütle kazanırken hiç etkileşmeyen parçacıklar kütleli kalıyordu.

Higgs alanı İngiliz bir bilim adamı tarafından en anlaşılır biçimde şu analogiyle tarif edilmektedir:

Higgs alanı, bütün evrenin sahip olduğu tüm alanı ifade etmektedir. Bu analogide de bir odayı dolduran tüm insanlar Higgs alanı olarak tarif edilebilir.

Yine analogiye göre odaya bir ünlü girse ve odadaki insanlar bu ünlü kişinin etrafını sarar. Bu ünlü kişinin odaya girdiği andan itibaren insanların etrafını sarmasından ötürü yürümesi zorlaşır ve sarf ettiği enerji de artar. Ünlü kişinin bu odada yürüebilmesi etrafını saran insanlarla birlikte geliştiği için ünlü kişinin çok fazla enerji harcaması gerekir. Fakat tam o sırada odaya yeni giren başka birisinin bu oda içerisinde yürümesi daha kolay olacaktır.

Fakat bazen insanlar arasında yayılan bir dedikodu bile tüm insanları küçük bir alanda toplayarak o alanın etrafında bir kümelenme oluşturabilir. Yani odaya ünlü biri girmese dahi buna dair yayılacak bir dedikodu ünlü bir kişinin odada olmasıyla eşdeğer etkiyi yaratabilir.

İşte Higgs Bozonu da evrendeki bu alan içerisinde ortaya çıkan uyarılmalar sonucunda bazı parçacıkların tek bir yerde kümelenmiş halini ifade etmektedir. Tıpkı bir oda içerisindeki insanlar arasında yayılan dedikodu sonucunda tüm insanların küçük bir alanda toplanması ve diğer alanların boş bir hale gelmesi gibi.

Atom altı parçacıkların ışık hızına yakın hızlara kadar ivmelendirilip birbirleriyle çarpıştırıldığı parçacık hızlandırıcı deneylerinde elde edilen yüksek çarpışma enerjisiyle bu alan uyarılıp alan parçacığı ortaya çıkarılabiliyor. CERN' deki deneylerde Higgs parçacığı oluşursa hemen daha hafif ve daha kararlı atom altı parçacıklara bozunacak. Hangi parçacıklara bozunacağı ise Higgsin kendi kütlesine bağlı. Son 30 yıldır çeşitli parçacık hızlandırıcı deneyleri Higgs'in alabileceği kütle değerini deneysel olarak sınırlandırmaya çalışılmaktadır.

CERN de yapılan deneylerde yüksek enerjilerde (150 GeV-milyar elektron volt) hızlandırılmış yüklü parçacıklar çarpıştırılmakta ve elde edilen yeni parçacıklar dedektörler aracılığı ile tespit edilmeye çalışılmaktadır. Eğer varsa, Higgs bozonu o kadar önemlidir ki bazı bilim adamları buna "Tanrı parçacığı" lakabını takmıştır. 2012 yılında yapılan büyük deney ve bu verilerin ışığında elde edilen sonuçlar Higgs parçacığının kendisi ya da izinli bulunduğu yönünde yani büyük patlama ile kainatın oluşumu arasındaki eksik olan parçaya çok yaklaşılmış gibi gözükmemekte...

Fizikçiler olarak 2015 yılında başlayan yeni deneyi ve bundan elde edilecek sonuçları dört gözle beklemekteyiz.

Kaynak: <http://www.biltek.tubitak.gov.tr>

neden matematik öğreniyoruz ki?

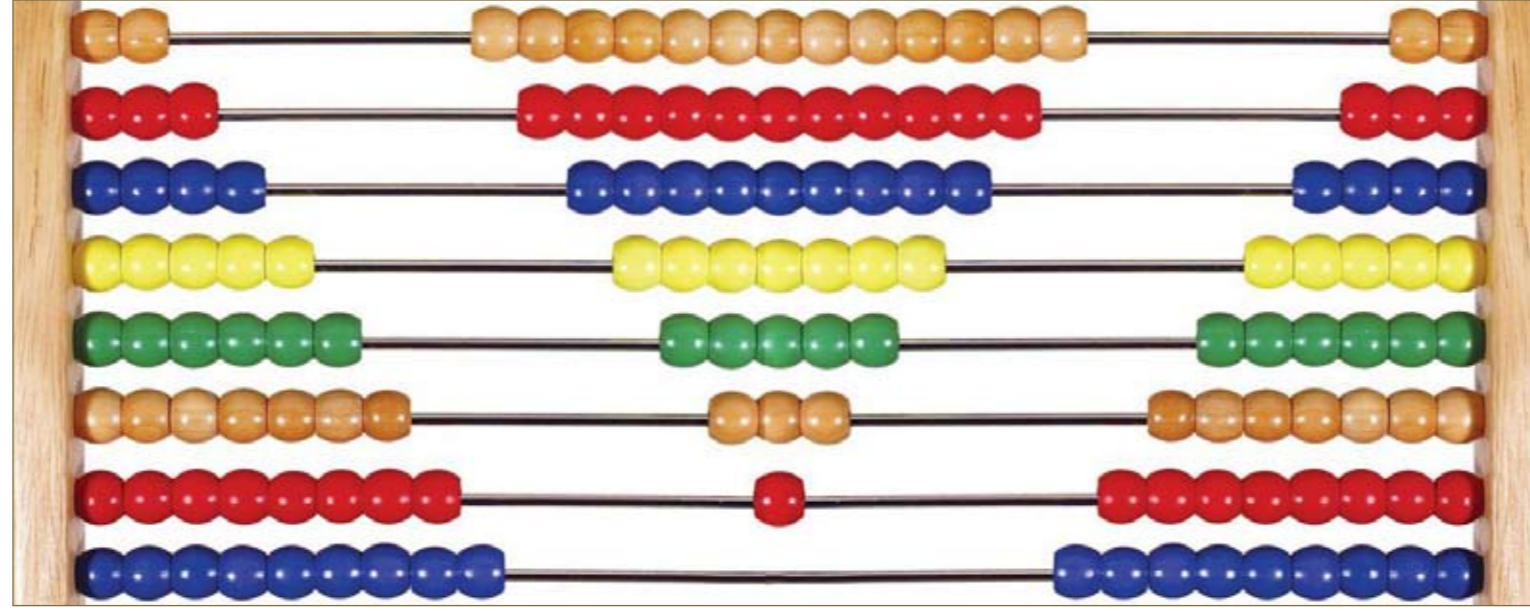
Birçok insan için matematik, anlaşılması güç, anlaşılmadığı için can sıkıcı, insanda korku uyandıran bir etkinlik olarak görülmüştür. Oysa matematik bir disiplindir. Düşüncelerimize bir disiplin getirir.

Çağımızda bilim ve teknolojiye hızlı ilerleme, her alanda yeni bilgileri, becerileri, teknik ve teknolojik araçları gündeme getirmektedir. Bu nedenle matematiği bilen, anlayan ve yorumlayan insanlara gereksinim duymaktadır. Bu insanlardan olabilirsek, pozitif düşünce bilgisiyle hareket edip doğru hükümler elde edebiliriz. Matematiğin bizlere çok şey kattığını kabul ettiğimiz zaman, başarının ilk adımını atmış oluruz.

Matematik, insan aklının yarattığı en büyük değerlerden biridir. Everenselliği onun gücüdür. Çağları aşarak bize ulaşmıştır, çağları aşarak da yeni kuşaklara ulaşacaktır. Büyüyerek, gelişerek, insanlığa hizmet edecek, her zaman taze ve doğru kalacaktır.

İrem YARIM 9/B 121

İnsanlığın gelişmesine bağlı olarak bilim ve teknikte çok hızlı ilerlemeler olmuştur. Gelişen ticaret ilişkiler sonucu para, ölçü, zaman, alan gibi kavramlar ortaya çıkmıştır. Fizik, kimya, mühendislik, astronomi ve ekonomi gibi bütün bilim dalları kendi esaslarını geliştirmek ve sonuçlandırmak için matematiğin temel kurallarına uymak zorunda kalmışlardır. Bilim adamları,

binlerce bilgiyi küçük bir bilgisayara programlama ve istenildiğinde de bilgilere anında ulaşma konusunda matematiğin gücünden faydalanırlar. Matematik, insanda sistemli ve doğru düşünme yeteneğini geliştirmeyi amaçlar. Yani yaşamımızın her anında, her yerinde vardır.

Matematik, bilgi birikimimizi de kullanarak, karşılaştığımız problemleri tanımlamayı, ne tür stratejiler kullanmamız gerektiğini öğretir bize. Olaylara çok boyutlu bakmaya alıştıtır bizi. Problemlerin karşısında farklı tutum ve çözüm yolları geliştirme yeteneğimizi geliştirir. Matematik bize düzenli ve sabırlı olmayı, düşünceleri düzene sokmayı, açık fikirli olmayı öğretir.

Eren Deniz EMİROĞLU 9/A 58

Öğrencilik hayatımızda gördüğümüz derslerden genellikle matematiğe çok önem verilir. Peki neden?

Matematik aslında insanoğlunun merakını gidermek amacıyla oluşmuştur. Zaten dikkat ederseniz, bilim dallarının temeli matematiğe dayanır. Yani kullandığımız birçok icat ve buluş, bu haftada 6 saat gördüğümüz ders sayesinde ortaya çıkmıştır. Bunun dışında matematik pek çok konuda, düşüncelerimize formüllerle bir disiplin getirirken, bazı konularda da "bakmak" ve "görmek" kavramlarını ayırmamızı sağlar. Bize düşen, evreni çözmemize yardım edebilecek bu bilimi, bizden sonraki nesle aktarmaktır.

Nisa Nur ERTÜRK 9/B 129

Matematik kesinlik gösteren, kesin kuralları olan, bakış açısına göre farklılık göstermeyen bir bilimdir. Örneğin iki kere iki her zaman dördür. Bu sonuç çağdan çağa, ülkeden ülkeye, ırktan ırka, dilden dile farklılık göstermez. Bu bakımdan sosyal bilimlerden farklıdır. Sosyal bilimler veya bilgiler çağdan çağa, ülkeden ülkeye, dilden dile farklılık gösterebilir. Matematik yapısı itibari ile kesinlik gösterdiği için hurafe, dedikodu ve boş düşüncelere izin vermez. Matematik öğrenmeye, bilimsel düşünmeye, bilime inanmaya, insanların yanlışlara düşmemesine ve uygarlığın gelişmesine olanak sağlar.

Matematiğin amacı, karşılaşılan problemlerin çözümünde ilgi uyandırma, olumlu tutum geliştirme, inceleme ve araştırma alışkanlığı yaratma, ön yargısız ve tarafsız olma isteği uyandırma yaklaşımı kazandırmaktır. İnsanlar günlük hayatlarında ihtiyaçlarını karşılarlarken matematik ve diğer bilimlerden faydalanırlar. Farkına varmasak da varmasak da matematik hayatımızın her aşamasında yer almaktadır.

Gökçe Deniz TOKMAK 9/B 243

Annem bana her zaman "Hayatın kendisi matematiktir." Derdi de anlamazdım. Neden hayatın kendisiydi ki? Tamam, sayılara dair bir şeyler gerekiyordu, en azından bir markete gittiğim zaman alışveriş için gerekiyordu matematik. Hep matematiğin fazlasının ne işime yarayacağı konusunda düşündüm, durdum. Fakat bu soruyu hiç yanıtlamadım dokuzuncu sınıfa kadar.

NİYE Mİ MATEMATİK ÖĞRENYORUZ?

Niye mi matematik öğreniyoruz?
Çarpma için tüm mutlulukları
Paylaşmak için herkesle
Güzel günlere adım atmak için

Niye mi matematik öğreniyoruz?
Bölmek için tüm kötü sahneleri
Son vermek için savaşlara
Daha güzel bir dünya için.

Niye mi matematik öğreniyoruz?
Çıkarmak için tüm kötülükleri hayatımızdan.
Şehit evlatlar için ağlamamak,
Gözyaşlarını gülümsemelere çevirmek için

Niye mi matematik öğreniyoruz?
Toplamak için tüm bilgileri
Cahilliğe son vermek,
Daha güzel yarınların kapısını açmak için.

A. Feraye YILMAZ 9/A 48

Buz pateni, müzik ve dansın uyumudur. Müziğin ritmine uyarsın, figürler yaparsın. Buz dışında bize yardım eden çok başarılı "Natalie" adında bir antrenörümüz var. Bir gün grupça dans ettiğimiz bir anda dans figürlerini ritim ile denk getiremedik. Hocamız hemen müzik setini kapattı ve şunları söyledi: "Dans, figürleriniz ile müziğin ritmi arsasındaki uyum demektir. Müzik yavaşsa siz de yavaş olursunuz. Hızlı ve tempolu ise siz de daha hareketli olursunuz. Kısacası dans matematik demektir. Ritmi müziğe göre saymak, sayılara göre hareket etmektir."

Bu konuşmadan sonra düşündüm de gerçekten bütün kareografilerimizin her saniyesinde bize müzikle beraber matematik de eşlik ediyor. Blok ısınma olarak adlandırdığımız en kolay harekette bile ritmimiz şu şekildeydi: "Sol cross bir iki, sağ cross bir iki." Fark ettim ki, sayılara uydüğumuzda kafalarımızın duruşları bile değişiyor, senkronizasyonumuz da kat kat artıyordu. Senkronizenin asıl hedefi de buydu zaten. Buzda on altı kişi tek bir kişiymişçesine kayıyordu. Görüntü bakımından ayaklarımızı kaldırma açımız bile eşit olmalıydı, "45°". Hatta öyle bir hareketimiz oluyor ki eğer bir kişinin bile ayağı aynı düzeyde kalmayıp 90°nin aşağısına düşerse puan alamıyorduk. Meğer matematik ne kadar da işime yarıyormuş benim.

Yeni yeni anlıyorum matematiğin ne olduğunu. Aslında onun bir ders değil, matematik denen şeyin biz olduğunu, insanoğlunun ayrılmaz bir parçası olduğunu.

Deniz DİNDAR 9/B 86

ölümün bir başka adı

Pankreas, karın bölgemizde midenin arka bölümünde yer alan, yumuşak yapılı ve yassı, uzun bir organımızdır. Başlıca görevi sindirim enzimlerini ve özellikle vücuttaki şeker metabolizmasını düzenleyen insülin ve glukagon gibi bazı hormonları salgılamaktır ve yaşam için önemli bir organdır.

Normalde vücuttaki hücreler düzenli bir şekilde bölünerek çoğalır ve zamanı gelince de ölürler. Eğer hücreler kontrolsüz bir biçimde bölünmeye devam eder ve gerek duyulmayan dokular oluşursa bu dokuların oluşturduğu kitlelere tümör veya ur denir. Vücutta oluşan tümörler habis (kötü huylu) veya selim (iyi huylu) karakterde olabilirler.

Hastalığın sebebi bilinmemekle birlikte sigara içenlerde ve şişman bireylerde daha sık görülür Pankreas kanseri erkeklerde kadınlardan daha sık görülmekte olup risk yaşla birlikte artar. Kadınlarda ortaya çıkma ihtimali 10.000'de 1'dir. Hastalık sinsi belirtilerle ortaya çıktığı için tanı zor olabilir.

Pankreas kanseri; kilo kaybı, karın ağrısı, sarılık, iştah kaybı, bulantı-kusma, halsizlik, yorgunluk, ishal, sindirim zorluğu, sırt ağrısı, aniden ortaya çıkan ağrı ve aile öyküsü bulunmayan şeker hastalığı ya da depresyon gibi psikolojik bozukluklarla ortaya çıkabilir. Sarılık en sık ve en erken ortaya çıkan belirtidir.

TEDAVİ AŞAMASI

Tedaviye başlarken fizik muayene, laboratuvar ve radyolojik incelemelerin sonunda, pankreas tümörünün hangi evrede olduğu, komşu organlarla ilişkisinin ne durumda olduğu, özellikle komşu damarlara veya uzak organlara yayılımının olup olmadığı ortaya konulup ameliyatla çıkarılma şansı değerlendirilir. Sonrasında üç aşama vardır.

Cerrahi tedavide kanserli tümör, komşu dokular ve yakınındaki lenf düğümleri çıkarılır. Whipple ameliyatı olarak adlandırılan cerrahi yöntemde pankreas, midenin bir kısmı, onikiparmak bağırsağı ve etrafındaki dokular alınır.

Daha sonra radyoterapi (ışın tedavisi) başlar. Radyasyon ile tümör hücrelerinin öldürülmesine ve tümörün küçültülmesine çalışılır. Cerrahi tedaviden önce ya da sonra kullanılabilir.

Bunların dışında kemoterapi tedavisi (kimyasal tedavi) vardır. Burada ilaçlar ile kanser hücrelerinin öldürülmesi veya çoğalmalarının durdurulması amaçlanır. Kemoterapi de cerrahi tedaviden önce ya da sonrasında uygulanabilir. Cerrahi şansı olmayan hastalarda günümüzde tek geçerli tedavi bu tedavidir. Kemoterapi ve radyoterapi birlikte uygulandığında daha iyi sonuç alınabilir.

PANKREAS ALINIRSA NE OLUR?

Pankreasınızın bir kısmının alınması durumunda, muhtemelen vücudunuz hâlâ biraz insülin üretebilir. Ancak diyabetin gelişmediğinden emin olmak için doktorunuzun kan şekerinizi sıkı bir gözetim altında tutması gerekecektir.

Pankreasınız tamamen alınırsa pankreatik enzim takviyesi ve insülin almak zorunda kalırsınız. Vücudunuz insülin üretmediğinden dolayı diyabet hastası olursunuz.

Erken tanı ile ameliyat edilip tam iyileşme şansı %50'nin altındadır. Antikanser ilaçlar ve ışın tedavisi iyileşme oranını artırır. Ancak geride kanser hücresi bırakılan ameliyatlardan sonra veya komşu organlara yayılıma olan durumlarda sağkalım oranları iyi değildir. Korunma için tütünden uzak durmalı, dengeli beslenme ve düzenli egzersiz yapmalı ve fazla kilolardan kurtulmalı.

Eylül Melisa TURAN – Sude ARAS 9/D

SOS

Sigaranın kişi ve toplum sağlığı açısından ölümcül zararları herkes tarafından bilinmektedir. İnsanlara verdiği zararlar çok fazla olmasına rağmen yinede çok yaygın bir bağımlılık olarak karşımıza çıkmaktadır. Ülkemizde ortalama üç milyon dolarlık bir ekonomik kayıp oluşturmakla birlikte yılda ortalama yüz bin kişi de sigara nedeniyle yaşamını yitirmektedir. Dünyada ölümlerin yaklaşık yüzde kırk'ı sigara kaynaklıdır. Genellikle yirmi ile yetmiş yaş aralığındaki kişilerin içtiği sigara günümüzde on dört yaş sınırına kadar inmiştir.

Bunun önemli bir nedeni ailelerin çocuklarını yeteri kadar bilinçlendirmemesidir. İkinci bir önemli etken ise arkadaş ortamıdır. Arkadaş ortamlarında görülen "bir kere içmekten bir şey olmaz" anlayışı ya da içmeyenleri "küçümseme" tavrı kişiyi sigara içmeye teşvik eden ilk adımlardır.

Araştırmalara göre sigarada dört binden fazla zararlı madde bulunmaktadır. İnsan sağlığına zararlı katran, siyanür amonyak, arsenik, nikotin ve benzeri maddeler bunlardan bazılarıdır. Bunların içinde nerdeyse herkesin bildiği nikotin, sinir sistemi üzerinde uyuşturucu bir etki yapmakta ve beyni uyuşturup hafıza kaybına neden olmaktadır. Bunun yanı sıra içindeki katran maddesi akciğerin yapısını bozarak solunum borularını tıkamaktadır. Sigara yalnızca içen kişiye değil onun eşine, dostuna, çocuklarına da zarar vermektedir. Kimsenin sigaraya bulaşmamasını temenni ediyorum. Sağlıklı, mutlu yarınlar dileğiyle...

Yusuf Kutay DEMİRCİ 9/C 89

MEZUNLARIMIZDAN

Gençliğimin en güzel dönemlerini geçirdiğim yegâne yer: Ayhan Sümer Anadolu Lisesi. Küçük kolmasından dolayı pek isteyerek geldiğimi söyleyemesem de en güzel dostluklarımı burada yaşadım. Ayrıca öğretmenlerimiz de çok ilgili ve sıcaktılar. Hayatımın dolu dolu dört senesini bu sırada bitirdiğim için gerçekten çok mutluyum. Olgunlaşmamda ve sahip olduğum başarıda okulumun çok büyük etkisi var. Ama maalesef her başlangıcın bir sonu olduğu gibi buradan da ayrılmanın vakti geldi. Ayhan Sümer her zaman sevgiyle hatırlayacağım bir yer olacak.

Büşra Nur DALKILIÇ 12/A

Zaman kavramını daraltan yerdi Ayhan Sümer Anadolu Lisesi. Öyle ki "Göz açıp kapayıncaya kadar bitirdik." diyebileceğim bir yer oldu burası. Arkadaşlık kavramı üzerine birçok şey öğrendiğim bu okulda, bilgi dünyam da adeta Yeni Çağı yaşadı. Saygı kavramını dallandıran, budaklandıran ve neşemin artışına katkı sağlayan bu yerin, inanıyorum ki sadece benim değil tüm arkadaşlarımda hayatında büyük önemi bulmaktadır. Artık biliyorum ki ilerleyeceğim hayat yolu Ayhan Sümer Anadolu Lisesi'nin bana tuttuğu ışıkla daha aydınlık olacak.

İrem KALEBOZAN 12/C

Dört sene boyunca evimden olduğumdan daha fazla zaman geçirdiğim Ayhan Sümer Anadolu Lisesi, sadece öğretim hayatıma değil eğitim hayatıma da katkı sağlamıştı.

Gerek beraber büyüdüğüm dostlarım, gerek üniversite sınavında bana destek olan öğretmenlerim ve okul çalışanlarıyla apayrı bir yerdir. Umarım daha nice öğrenciler bu deneyimden faydalanırlar.

Begüm PALAŞ 12/C

Lise hayatımın kısa bir dönemi olsa da dolu dolu geçirdiğimiz yıllarımızdır belki de. Hayatın kısa bir yansıması bir nevi. Bir şeylerin farkına vardığımız, sorumluluk üstlendiğimiz, olgunlaştığımız, sadece dersleri değil hayatın kendisini öğreten bir yer. Bana bu deneyimleri kattığı, her açıdan donanımlı bir birey olmamı sağladığı ve bana çok değerli dostlar kazandırdığı için Ayhan Sümer Anadolu Lisesi'ne teşekkür ederim. Ayhan Sümerli olmaktan gurur duyuyorum.

Selinay ARIKAN 12/C

Dört yıl öncesiydi okulun kapısından ilk girişim. Yüzümdeki heyecan ve korkuyu belli etmemek için istemsiz bir tebessümle girdim. Lise hayatım boyunca tahta sıralarda o tebessümüm, bazen kahkahalara, bazen küçük hayal kırıklıklarına dönüştü. Ama etrafımdakilere, öğretmenlerime bakınca içimde kocaman kocaman umutlar belirdi. Her şeye dün başlamış gibiyim, dünün tebessümü hala yüzümde... Hepimiz büyük hayallerle geldik bu zamana kadar ve şimdi bu hayallerimizin son demelerindeyiz. Üniversite; yeni umutlar, yeni hayaller diye hepimizin ayrı bir heyecanı olsa da, içimizde dolduramayacağımız kocaman bir burukluk var. Çünkü hiçbir zaman böylesine dolu geçireceğimiz 4 senemizin olamayacağını farkındayız.

Zeynep TANER 12/A

RESİM SERGİSİ

Öğrencilerimizin çalışmalarından oluşan Yıl Sonu Resim Sergisi, 19 Mayıs Atatürk'ü Anma Gençlik ve Spor Bayramı'nda, okul bahçesinde düzenlenen bir kokteyl ile açıldı.

MÜZİK ŞÖLENİ

19 Mayıs Atatürk'ü Anma Gençlik ve Spor Bayramı etkinlikleri kapsamında Deniz TURAN (Solist), Fatmanur DALKILIÇ (Solist), Serkan SERTEL (Bas Gitar), İ. Ethem DANIŞIK (Bateri), M. Fatih TEZCAN (Akustik Gitar), Arif Cem AKKUZU (Elektro Gitar) dan oluşan okul orkestramız birbirinden güzel eserler seslendirdiler. Hem derslerinde, hem de sosyal faaliyetlerde başarı gösteren öğrencilerimizle gurur duyduk.

DERGİ YAYIN KURULU

Dilderen'in altıncı sayısının hazırlanmasında büyük payı olan, yayın kurulunda bulunan öğrencilerimiz Sude AYAR, Eylül Melisa TURAN, Berfin AYGÜN, Berfin KOCAOĞLU, Kutay ŞİMDİ, İrem YARIM, İrem İNCETAŞ, Nisa Nur ERTÜRK, Zeynep Melike ÇANKAYA, Uğur Hazal BALTACI ve Nazire Nur BALCI' ya özverili çalışmalarından dolayı çok teşekkür ediyoruz. İyi ki varsınız.

VODAFON LİSELER ARASI MÜZİK YARIŞMASI

Okulumuz, Vodafone Freezone Liselerarası Müzik Yarışmasına, LATERNA grubuyla katıldı. Başta okulumuz Müzik Öğretmeni Halide Z. ONAT'a olmak üzere ekibimizde yer alan grup üyelerimiz; Kaan ALTINTAŞ (Elektro Gitar), Serkan SERTEL (Bas Gitar), Arif Cem AKKUZU (Akustik Gitar), Cansu CANÖNER (Piyano), İ. Ethem DANIŞIK (Bateri), Deniz TURAN (Vokal) ve Selin ALPAR' a (Back Vokal) emeklerinden ve yüksek performanslarından dolayı çok teşekkür ediyoruz.

ŞİİR DİNLETİSİ

"Kadın mutluydu güzelleşir, güzelleştikçe mutlu olur, mutlu olunca güzel sever, güzel sevince de sen mutlu olursun.

Kadını üzme!"

Okulumuz Türk Edebiyatı öğretmeni Fatma Çelik ve Müzik öğretmeni Halide Zehra Onat'ın birlikte hazırladığı "Kadın" konulu şiir dinletisi 27 Mayıs 2015 tarihinde okulumuzda yapılmıştır. Öğretmenlerimize ve katılan öğrencilerimize; Elif Çimen, Beyza Köse, Serhan Kaya, Göksu Yurtseven, Cansu Canoler, İdil Düzenli, Merve Özdemir, Kutay Şimdi, Kaan Altıntaş, Serra Ekin Baş, Selen Buse Ayaz, Ege Dener, Emre Başar Uslu, Arif Cem Akkuzu, Fatmanur Dalkılıç ve İrem İncetaş'a emeklerinden dolayı teşekkür ederiz.

MÜNAZARA

"Fikirlerin çarpışmasından gerçek ortaya çıkar." sözünden yola çıkarak öğrencilerimizin araştırma ve sorgulama yeteneğini geliştirmek, topluluk karşısında kendini ifade edebilmek, hem de teori ve hitap gücünü geliştirmek için Kültür ve Edebiyat Kulübü olarak 11. sınıflar arasında düzenlenen münazara turnuvasını "Savaşlar yıkıcıdır." teziyle 11/A sınıfı kazandı.

TİYATRO

Ayhan Sümer Anadolu Lisesi Tiyatro Topluluğu, bir yıl boyunca emek vererek hazırladığı "Çorba Parası" adlı oyunu, 22 Nisan 2015 tarihinde Çankaya İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü 18. Tiyatro Şenliği kapsamında sergiledi. Nevzat Ayaz Anadolu Meslek Lisesi'nde sergilenen oyunu İlçe Tiyatro Şenlik Komisyonu ve öğrencilerimizin yanı sıra Lokman Hekim Sağlık Meslek Lisesi, Nevzat Ayaz Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi ile Dedeman İlkokulu öğrencileri de izledi.

Oyunumuz izleyiciler tarafından çok beğenildi. Komedi türünde olan oyun, aile sevgisini son derece gerçekçi olarak vermektedir. Biz de bu temayı kendimize ve seyircilere yansıtan bir oyun sergilediğimizi düşünüyoruz. Oyunumuzun bu kadar sevilmesinin nedeni güzel kurgusu ve biz yetenekli oyuncuların ve teknik ekibin oyunu kendilerince güncelleştirmelerinde de yatmaktadır. Çalışmalarımızın başından beri en iyisine ulaşmak için oyunun içine kendi vurgularımızı ve söz oyunlarımızı katarak geliştirdik. Sonunda seyirciler ve jürinin ayakta alkışladığı bir sahne şöleni ortaya çıktı.

Tiyatroda emeği geçen herkese teşekkürü bir borç bilirken, oyunda tüm yükü göğüsleyen, iki yıldır bize tiyatroyu sevdiren ve yeteneklerimizi ortaya çıkaran Nurşen Yıldırım öğretmenimize ise saygı ve sevgilerimizi sunuyoruz.

SOMA ZİYARETİ

Bütün Türkiye'yi yasa boğan Soma'da ki maden faciası sonrası Ayhan Sümer Anadolu Lisesi olarak Soma'ya giderek yaşanan büyük acıya ortak olmaya çalıştık.

BUZ PATENİ

2015 yılı "Dünya Senkronize Buz Pateni Yarışması" Hırvatistan'ın Zagreb kentinde düzenlendi. Ülkemizin ilk kez temsil edildiği bu dalda okulumuz öğrencisi Deniz DİNDAR'ın da içinde bulunduğu Turkuvaz Takımı (Junior Kategorisi) dünya sıralamasında yirmi dördüncü, grubunda ise altıncı oldu. Ülkemizi ve okulumuzu başarı ile temsil ettiğinden dolayı kendisini kutluyor, başarılarının devamını diliyoruz.

ÖDÜL TÖRENİ

Okulumuzda düzenlenen Futbol, Basketbol, Voleybol ve Masa Tenisi Turnuvalarında başarılı olan öğrencilerimize madalya verildi.

OKÇULUK

Ankara Okullar Arası Okçuluk Müsabakaları'nda okulumuzu başarılı bir şekilde temsil eden Asya Ezgisu ÖZDEL, Ankara üçüncüsü olarak Türkiye Şampiyonasına katılmayı hak etti. Kendisini kutluyor başarılarının devamını diliyoruz.

TAEKWONDO

Ankara Liseler Arası Taekwondo Şampiyonasında öğrencimiz İhsan Özkancem ESER, okulumuzu başarı ile temsil ederek Ankara Üçüncüsü olmuştur.

FUTBOL

Okulumuzda düzenlenen sınıflar arası futbol karşılaşmaları çok çekişmeli geçti. Turnuva sonunda 11B sınıfı öğrencilerinden oluşan takım birinci olarak madalya almaya hak kazandı

KİTAP FUARI GEZİSİ

ATO Congressium' da açılan 9. Ankara Kitap Fuarı'na Kültür ve Edebiyat Kulübüncü bir gezi düzenlendi. Yaklaşık 250 yayınevini ve İstanbul'dan gelen 35 sahafı da ağırlayan fuar, kitapsever öğrencilerimizce de çok beğenildi.

DAYANIŞMA

Ağrı'nın Diyadin İlçesine bağlı Taşkesen Köyü'ndeki bir ilköğretim okulunun, ivedilikle giysi ve kırtasiye malzemelerine ihtiyaçları olduğunu öğrenen Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenimiz Şenay BİNGÖL ŞENBAY, okulumuzda kapsamlı ve düzenli bir destek kampanyası başlattı. Başarılı bir organizasyon sonunda öğrenci, öğretmen ve velilerimizin girişimleriyle toplanan malzemeler kısa sürede yerine ulaştırıldı.

BİLGİLENDİRME TOPLANTISI

Okulumuz idaresi ve rehberlik servisi tüm sınıflar düzeyinde öğrencilerimize bilgilendirme toplantısı yaptı. Okul Müdürümüz Durmuş BOZKURT öğrencilerimize başarıya giden yolda dikkat edilecek hususlar üzerine faydalı bilgiler verdi.

ANAYASA MAHKEMESİ ZİYARETİ

Demokrasi ve İnsan Hakları Kulübü, Rehber Öğretmenlerimiz Funda MUTLU ve Neşe ERBEN eşliğinde, Anayasa Mahkemesine bir gezi düzenledi. Basın Yayın Müdürlüğü gözetiminde Yüce Divan gezilerek Anayasa Mahkemesinin işleyişi hakkında bilgi alındı.

okulumuzdan

ANITKABİR ZİYARETİ

Her yıl olduğu gibi bu yıl da Okulumuz öğrencileri ile Anıtkabiri ziyaret ettik.

ÇANKAKKALE ŞEHİTLERİ İÇİN

Çanakkale Şehitleri okulumuzda düzenlenen törenle anıldı.

